

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Helina Liba

**SANEERIMISMENETLUSE KURITARVITAMISE
TÕKESTAMISE VÕIMALUSED**

Lõputöö

Juhendaja:

Kerly Randlane, PhD

Kaasjuhendaja:

Tanel Ermel, magistrikraadile vastav kvalifikatsioon

Tallinn 2021

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2021
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamise võimalused</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: Possibilities to Prevent Abuse of Reorganisation Proceedings</p> <p><i>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles, sisaldab ingliskeelset resümeed ja koosneb 51 leheküljest. Lõputöös on kasutatud 35 allikat, millele on tekstis viidatud. Teksti illustreerimiseks on kasutatud 3 tabelit ja 5 joonist.</i></p> <p><i>Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamise võimalused. Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • anda ülevaade saneerimismenetlusest töötades läbi erialast kirjandust ja tuua välja saneerimismenetluse kitsaskohad; • analüüsida kuidas on käsitletud saneerimismenetlusega seotud probleeme kohtupraktikas, direktiivis ja riigisisese maksejõuetuse revisjoni raames; • analüüsida ekspertide hinnanguid saneerimismenetluses esinevatele probleemidele; • sünteesida teooriat, ekspertintervjuusid ja dokumendianalüüsi tulemusi ning teha järeldusi ja ettepanekuid saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamiseks. <p><i>Lõputöö eesmärk, saneerimismenetluse kuritarvitamisega kaasnevate probleemide välja selgitamine ning võimalike lahenduste leidmine, sai täidetud ning selgus, et peamised probleemid seoses saneerimismenetlusega on liiga hiline menetlusse sisenemine, tagasivõitmise tähtaegade ületamised menetluse kuritarvitamiseks, ettevõtja varjase hoiatamise mehhanismi puudumine, saneerimiskava muutmise paindumatus ja konstrueeritud nõuded võlgnikuga seotud võlausaldajate vahel. Eelnimetatud probleemide reguleerimine seaduses aitaks saneerimismenetluse kuritarvitamist tõkestada.</i></p>	
Võtmesõnad: saneerimine, saneerimismenetlus, makseraskus, maksejõuetus, kuritarvitamine, väärkasutamine	
Võõrkeelsed võtmesõnad: reorganisation, insolvency, solvency problems, misuse, bankruptcy, corporate reorganisation	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
<p>Töö autor: Helina Liba</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud.</p> <p>Annan Sisekaitseakadeemiale tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose reprodutseerimiseks säilitamise ja elektroonilise avaldamise eesmärgil, sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Annan loa teose üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Sisekaitseakadeemia veebikeskkonna kaudu sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogu kaudu ja paberkanalil Sisekaitseakadeemia raamatukogus kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.</p> <p>Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.</p> <p>(allkirjastatud digitaalselt)</p>	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Kerly Randlane	(allkirjastatud digitaalselt)
Vastab lõputöö nõuetele	
Kaasjuhendaja: Tanel Ermel	(allkirjastatud digitaalselt)
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Kerly Randlane	(allkirjastatud digitaalselt)

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. SANEERIMISMENETLUSE OLEMUS	7
1.1. Saneerimismenetluse olemus ja etapid	7
1.2. Probleemid saneerimismenetluses	17
2. SANEERIMISMENETLUSE KURITARVITAMINE	23
2.1. Andmete kogumise ja analüüsi meetodika	23
2.2. Dokumentidel põhinevad saneerimismenetluse kitsaskohad	24
2.3. Ekspertintervjuude tulemused	31
2.4. Järeldused ja ettepanekud	37
KOKKUVÕTE	39
SUMMARY	41
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	43
Lisa 1. Ekspertintervjuude küsimused	46
Lisa 2. Intervjuude andmed	47
Lisa 3. Intervjuude kategooriad ja koodid	49

SISSEJUHATUS

Saneerimisseadus töötati välja 2008. aastal eesmärgiga luua pankrotimenetlusele efektiivne alternatiiv. Saneerimise eesmärk on ettevõtet tervendada, mille tulemusel saaks äriühing jätkusuutlikult edasi tegutseda. Leidub ettevõtjaid, kes ei sisene saneerimismenetlusse või ei tegutse menetluse käigus heauskselt ning üritavad vaid enda kohustustest pahatahtlikul viisil vabaneda, mis omakorda õõnestab ausat konkurentsi ettevõtjate seas ning takistamiseks tuleks saneerimismenetluse kuritarvitamist ennetada.

Saneerimismenetluse kuritarvitamise vältimiseks peaksid võlgniku rahalised raskused olema seostatavad maksejõuetuse tõenäosusega ning saneerimiskava välja töötamisel ning selle abil peaks olema võimalik juriidilise isiku maksejõuetus ära hoida ja tagada ettevõtte elujõulisus (Justiitsministeerium, 2021a, lk 82). Saneerimismenetluse üheks kriteeriumiks on tervendada ettevõtet, kes on makseraskustes, kuid mitte veel maksejõuetu. Siinkohal tekib sageli vastuolu, sest tihti peale ettevõtjad otsustavad saneerimismenetluse kasuks liiga hilja, kui nad juba on tegelikult maksejõuetud.

Lõputöö teema on aktuaalne, kuna 2019. aastal võeti Euroopa Liidus vastu saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv (edaspidi direktiiv), mis käsitleb muuhulgas saneerimise raamistikke ja saneerimismenetluse tõhususe suurendamise meetmeid (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2019). Justiitsministeeriumi 2018–2021 arengukavas üheks eesmärgiks on maksejõuetusõiguse kaasajastamine, sealhulgas saneerimise õiguslik toetamine (Justiitsministeerium, lk 10). Teema on uudne, sest autorile teadaolevalt ei ole varasemalt kirjutatud lõputööd, milles käsitletakse saneerimismenetluse kuritarvitamist laiemalt ning selle võimalikke lahendusi. Autorile teadaolevates varasemates Sisekaitseakadeemia lõputöödes Orav (2010) käsitles maksuvõlga saneerimismenetluses ning Ander (2013) uuris saneerimise rakenduslikke probleeme ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamisel. Tartu Ülikooli magistritöös (Juhkam, 2016) arutles autor võlgniku ja võlausaldajate huvide kaitsest saneerimiskava esitamisel ja koostamisel.

Saneerimismenetluse kuritarvitamise tõttu kannatavad eelkõige võlausaldajad ning see tekitab ärikeskkonnas ebavõrdset konkurentsi. Samuti on Maksu- ja Tolliamet võlausaldaja rollis ning saneerimismenetluse valem eesmärgil kasutamine võib tekitada riigile kahju ning saamata jääb maksutulu. Selleks, et võlausaldajate huve ei kahjustataks ning saneerimismenetluse

kuritarvitamine ei leviks järjest laialdasemaks, on oluline leida võimalikud lahendused, mis aitaks ettevõtete saneerimist paremini ning kontrollitumalt ellu viia.

Lõputöö uurimisprobleemina on püstitatud küsimus: „Kuidas tõkestada saneerimismenetluse kuritarvitamist?“. Uurimisprobleemi lahendamiseks ning töö piiritlemiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

- Mis on saneerimismenetlus ja selle eesmärk?
- Kuidas on võimalik saneerimismenetlust kuritarvitada maksukohustustest vabanemiseks?
- Kuidas on käsitletud Euroopa Liit, Riigikohus ja maksejõuetuse õiguse tööriühm saneerimismenetlusega seonduvaid probleeme?
- Mida teha selleks, et saneerimismenetluse kuritarvitamine ei leviks?

Lõputöö eesmärk on saneerimismenetluse kuritarvitamisega kaasnevate probleemide välja selgitamine ning võimalike lahenduste leidmine. Eesmärgi saavutamiseks vajalikud uurimisülesanded on:

- anda ülevaade saneerimismenetlusest töötades läbi erialast kirjandust ja tuua välja saneerimismenetluse kitsaskohad;
- analüüsida kuidas on käsitletud saneerimismenetlusega seotud probleeme kohtupraktikas, direktiivis ja riigisisese maksejõuetuse revisjoni raames;
- analüüsida ekspertide hinnanguid saneerimismenetluses esinevatele probleemidele;
- sünteesida teooriat, ekspertintervjuusid ja dokumendianalüüsi tulemusi ning teha järeldusi ja ettepanekuid saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamiseks.

Uurimismeetodina kasutatakse lõputöö eesmärgi saavutamiseks kvalitatiivset uurimismetoodikat, kuna lõputöös käsitletakse teavet, mille arvuliselt väljendamine ei oleks otstarbekas (Lagerspetz, 2017, lk 122). Ühe andmekogumise meetodina kasutatakse ekspertintervjuusid, kes on uuringusse kaasatud kui teatud rühma esindajad (Laherand, 2008, lk 199). Teise andmekogumise meetodina kasutatakse dokumendianalüüsi, mille eesmärk on analüüsida riiklikke õigusakte, raporteid, direktiivi, kohtulahendeid ja füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõud (edaspidi eelnõu), millega muuhulgas muudetakse saneerimisseadust. Ekspertintervjuude ja dokumendianalüüsi tulemuste kajastamiseks kasutatakse kvalitatiivset sisuanalüüsi ning intervjuud viiakse läbi

maksejõuetusmenetluse valdkonnale spetsialiseerunud juristide, saneerimisnõustajate ning nõunikega.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Esimene peatükk jaguneb kaheks alapeatükiks ja teine peatükk jaguneb neljaks alapeatükiks. Esimese peatüki esimeses alapeatükis antakse ülevaade saneerimismenetluse olemusest ja etappidest. Teises alapeatükis kirjeldatakse saneerimismenetluses esinevaid probleeme. Teises peatükis selgitatakse välja, mis on võimalikud lahendused saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamiseks ning kuidas on erinevates dokumentides käsitletud saneerimismenetlust ning sellega seonduvaid probleeme. Esimeses alapeatükis tutvustatakse andmete kogumise ja analüüsi meetodikat. Teises alapeatükis analüüsitakse kohtulahendeid, direktiivi, raportit, õigusakte ja eelnõud ning kolmandas alapeatükis ekspertintervjuusid. Teise peatüki viimases alapeatükis tehakse uuringu kohta järeldusi ning esitatakse võimalikud lahendused.

1. SANEERIMISMENETLUSE OLEMUS

1.1. Saneerimismenetluse olemus ja etapid

Levinud on seisukoht, et makseraskustes äriühingul on ainult üks võimalik valik, milleks on pankrotimenetlus ning mille korral toimuks äriühingu likvideerimine. Maksejõuetusmenetlusega tegelenud eksperdid on veendunud, et seadusloome peaks toetama likvideeriva pankrotimenetluse vältimist ning selle tõttu on ka mitmed Euroopa riigid hakanud saneerimismenetlust rohkem hindama. (Manavald, 2005, lk 123) Saneerimismenetluse kui ühte maksejõuetusprotsessi sisenedes on sellest mõjutatud nii makseraskustes ettevõtte kui ka nende võlausaldajad (Correa Mejía & Lopera-Castaño, 2020, p. 230).

Saneerimisseaduse kohaselt on ettevõtte saneerimine abinõude kompleksi rakendamine ettevõtte majanduslike raskuste ületamiseks, tema likviidsuse taastamiseks, kasumlikkuse parandamiseks ja jätkusuutliku majandamise tagamiseks (Saneerimisseadus, 2008). Teisisõnu öeldes on saneerimine väljatöötatud alternatiiviks pankrotimenetlusele. Saneerimise eesmärk on tagada ettevõtte jätkusuutlikus ning ära hoida pankrot. Eduka ning läbimõeldud saneerimismenetluse teel on võimalik tõenäoliselt kõigi sidusrühmade huvisid edendada (Pearce II & DiLullo, 1998, p. 67).

Saneerimismenetluses on võimalik võlgnikul jätkata oma ettevõtlusega ning restruktureerida ümber kohtu poolt kinnitatud saneerimiskava alusel rahavood. Saneerimises on võimalik kohustuste ja maksetingimuste muutmine ning selle teel saab võlgnik tasakaalustada tulud ja kulud, taastada kasumlikkuse ja jätkata tegevust. Võlgnik võib saneerimises müüa ka vara, et võlausaldajate nõudeid katta. (Akerly, 2021, p. 30) Siinkohal on oluline roll saneerimisnõustajal, kes on võlgnikule abiks saneerimiskava koostamisel, suhtleb võlausaldajatega ja annab kohtule teavet.

Tervendada tuleks makseraskustest olevaid äriühinguid ning välistada tuleks maksejõuetute saneerimine, kuna nende puhul menetlus ei täidaks enda eesmärki. Tuleks välistada saneerimine iga hinna eest ning kriitiliselt vaadata, et saneerimine saaks toimuda ainult juhul, kui on võimalik võlausaldajate nõudeid paremini rahuldada kui pankrotimenetluse korral. Selle tõttu saavadki oma heakskiidu saneerimiskavale anda võlausaldajad ise, sest nende õigused on mõjutatud ning nad suudavad ise kõige objektiivsemalt hinnata saneerimiskava mõju. (Niklus, 2008, lk 371) Paraku

tuleb tõdeda, et tihti peale viivitatakse saneerimismenetluse kasuks otsuse langetamisega liiga kaua ja üritatakse iga hinna eest ise ennem hakkama saada ning paljud ettevõtted muutuvad maksejõuetuks.

Grupp isikuid, milles on aktsionärid, tagatud ning tagamata võlausaldajad, kontrollib saneerimist taotleva ettevõtte käitumist. Ettevõtte peab olema saneerimiseks sobilik ning siis on võimalus pääseda likvideerimisest. Likvideerimisrisk sõltub järgnevatest teguritest: omakapitali kohustused, finantsvõimenduse positsioon, saneerimise tasuvus likvideerimisega võrreldes, tulevane tasuvus ning tagatud võlg kapitalistruktuuris. (Laitinen, 2010, p. 172)

Finantssuhtarvudel on oluline roll ettevõtte usaldusväärsuse tuvastamisel ning nende analüüsimine aitab saavutada stabiilset arengut ning suhtarvude abiga on võimalik finantsriske kõrvaldada (Klietnik, *et al.*, 2020, p. 74). Finantssuhtarvude analüüsimine on abiks ka saneerimismenetluses. Nimetatust nähtuks, millised näitajad vajavad parandamist ning mida ettevõtte majandusnäitajate parendamise saavutamiseks oleks vaja teha ning võlausaldajad saaksid omakorda analüüsida võlgniku olukorda, et otsustada kas hääletatakse saneerimiskava kinnitamise poolt või vastu.

Saneerimismenetluse algatamiseks on seatud võimalikud madalad tingimused, põhjusel, et liiga karmid piirangud menetlusse sisenemiseks võivad õiguse ära võtta ettevõtjalt, kes tegelikult oleks saneerimismenetluseks sobilik ning edukas. Ettevõtja peab saneerimisavaldust sisse andes asjaolusid ainult põhjendama, mitte neid tõendama, mis teeb avalduse esitamise ettevõtja jaoks veelgi lihtsamaks. Lisaks ei ole ette nähtud kõrgemat riigilõivu kui teiste hagita menetluste puhul, mille eesmärk on samuti soodustada ettevõtjaid võimaluse korral saneerimisavalduse esitamisele. (Niklus, 2008, lk 371)

Parima lahenduse võlgade ümberkujundamiseks peab välja töötama saneerimisnõustaja, kes peab vajadusel pidama läbirääkimisi võlausaldajatega, kuid ükski võlausaldaja ei tohi ühepoolset seada tingimusi võlgade ümberkujundamiseks (Kübard & Ambrozevits, 2017, lk 241). Võlgnik, saneerimisnõustaja ja võlausaldaja peavad omavahel tegema koostööd, et jõuda kokkuleppele, mis tingimustel saaks saneerimine toimuda.

Saneerimismenetluse algsed etapid avaldusest kuni saneerimiskava kinnitamiseni on järgmised (Laitinen, 2010, p. 175):

- saneerimisavalduse esitamine;

- menetluse algatamise otsus;
- saneerimiskava koostamine;
- kavandatud kava kaalumine;
- plaani kinnitamine.

Saneerimismenetlus algatatakse kohtus, kus kohtunik määrab vähemalt ühe saneerimisnõustaja (Lukason & Urbanik, 2013 p. 75). Saneerimisnõustaja roll on ettevõtjat saneerimiskava koostamisel toetada ning nõustada, samuti ta peab andma kohtule kui ka vajaduse korral võlausaldajatele enda erapooletu hinnangu. Saneerimisnõustajaks võib olla lisaks asjatundlikule füüsilisele isikule ka juriidiline isik investeerimisühingu või krediidiasutuse näol, kuna nad omavad häid teadmisi ettevõtte ümberkorraldamisest ning võivad anda suure panuse protsessi õnnestumisele. (Niklus, 2008, lk 373) Saneerimisnõustaja professionaalsus on oluline, kuna tema on peamine lüli võlgniku ja võlausaldaja vahel. Nõustaja peab võlausaldajale selgitama, et kuidas saaks saneerimine toimuda ja miks see oleks parem nii võlgnikule kui ka võlausaldajale ehk tema seletusoskusest kujuneb suurel määral võlausaldaja seisukoht.

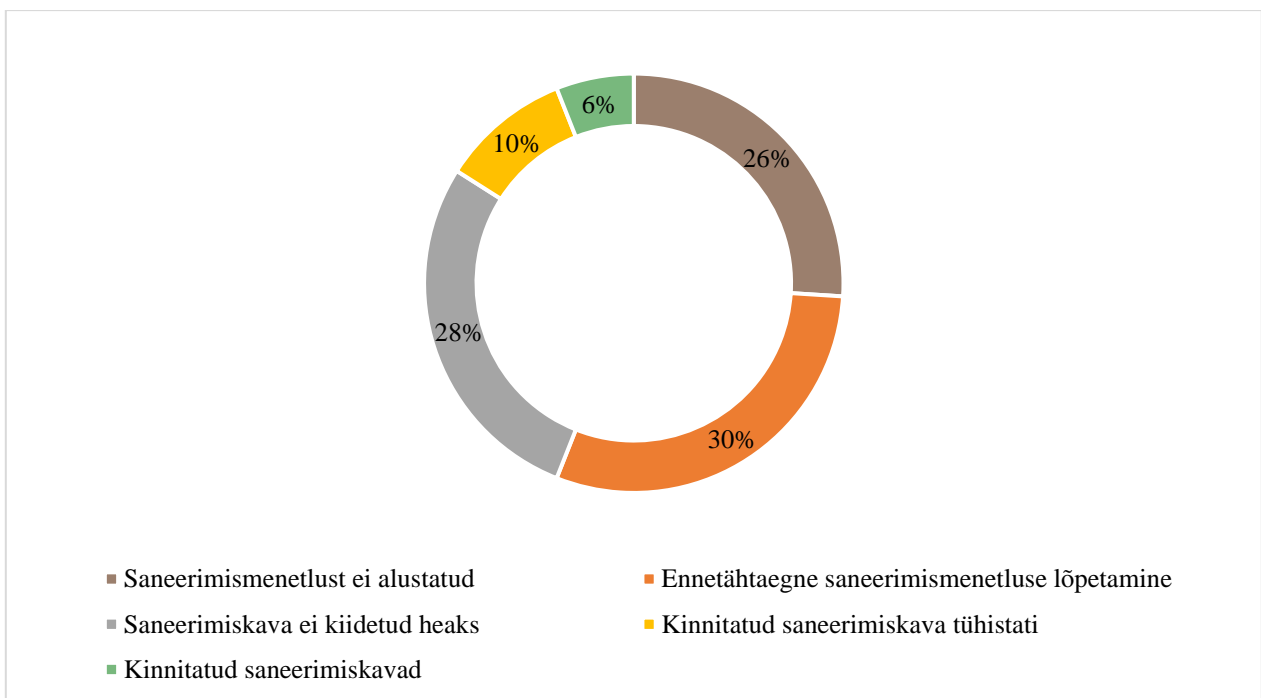
Saneerimise algatamiseks on vajalik, et saneerimisavaldus vastaks seadustes sätestatud nõuetele ning kindlasti peab olema põhjendatud ettevõtte võimalik maksejõuetus tulevikus ning miks ettevõtte vajab ümberkorraldamist, et jätkusuutlik juhtimine oleks tulevikus võimalik (Lukason & Urbanik, 2013, pp. 75–76). Saneerimine saab toimuda ainult juhul, kui ettevõtja seda ise soovib. Üksnes ettevõtja ise saab esitada avalduse saneerimismenetluse algatamiseks. Ettevõtja koostöös saneerimisnõustajaga peab koostama saneerimiskava ning leidma ümberkorralduste tegemiseks vajaliku lisakapitali. (Niklus, 2008, lk 371) Eesti seaduses on seni sätestatud ainult ettevõtjale õigus saneerimise algatamiseks, kuid on riike, kes praktiseerivad teistsugust õiguspraktikat, näiteks Soomes tohib lisaks ettevõtjale endale ka võlausaldaja algatada saneerimise protsessi.

Kohus võib saneerimise ennetähtaegselt lõpetada järgnevatel põhjustel (Lukason & Urbanik, 2013, p. 76):

- ettevõtja rikub kaasaaitamiskohustust;
- kui ettevõtja ei tasu saneerimisnõustaja või eksperdi tasu ja kulutuste katteks deposiidina kohtu määratud summat;
- saneerimiskava kinnitamata jätmise tõttu;
- vastuvõtmata saneerimiskava kinnitamise avalduse rahuldamata jätmisel;

- vastuvõtmata saneerimiskava kinnitamata jätmisel;
- ettevõtja avalduse alusel;
- saneerimismenetluse algatamise eelduste äralangemise korral;
- ettevõtja vara raiskamise või võlausaldajate huvide kahjustamise korral;
- saneerimiskava tähtpäevaks esitamata jätmise tõttu;
- nõude ebaselguse tõttu.

Kohtu pädevuses on tühistada kinnitatud saneerimiskava järgnevatel põhjustel: ettevõtja on pärast saneerimiskava kinnitamist tunnistanud süüdi pankroti- või täitemenetluse kuriteos, ettevõtja ei täida saneerimiskavast tulenevaid kohustusi olulisel määral, saneerimiskava kehtivuse ajast vähemalt poole möödumisel on ilmne ettevõtja suutmatus saneerimiskavaga võetud kohustusi täita, saneerimisnõustaja avalduse alusel (maksmata jäetud tasu järelevalve teostamise eest ja kui ettevõtja ei osuta saneerimisnõustajale abi järelevalvekohustuste täitmisel ning ei anna teavet), ettevõtja avalduse alusel või kui kuulutatakse välja ettevõtja pankrot. (Lukason & Urbanik, 2013, p. 76–77) Peamiselt on neli põhjust, miks saneerimismenetlus lõpetatakse – saneerimist ei alustata ettevõtte suhtes, saneerimiskava ei saanud heakskiitu, ennetähtaegne menetluse lõpetamine, kinnitatud saneerimiskava tühistati (vt joonis 1).

Joonis 1. Kinnitatud saneerimiskavad ja saneerimismenetluse lõpetamise põhjused (Lukason & Urbanik, 2013; autori koostatud)

Seejuures tuleb täheldada fakti, et ettevõtjana ei käsitleta mitte üksnes füüsilisest isikust ettevõtjat või äriühingut, vaid kõiki, kellele kuulub mingi tegutsev majandusüksus. Saneerimismenetluse sobilike subjektide ringi kuuluvad ka mittetulundusühingud ja sihtasutused, samuti Euroopa majandushuviühing, kui neil on olemas mingi majandusüksus. Samas on saneerimismenetluse rakendamine välistatud selliste isikute puhul, kelle suhtes eriseaduse alusel viiakse kolmanda isiku poolt läbi täiendav kontroll, näiteks krediidasutused, kindlustusandjad, investeerimisühingud, e- raha asutused, Eesti väärtpaberite keskregistri pidaja ja muud samalaadsed isikud. (Niklus, 2008, lk 373)

Peale saneerimismenetluse algatamist on vajalik kindlaks teha võlausaldajate nõuded. Selle etapi juures tuleb hinnata, et ei rahuldataks alusetuid nõudeid, kuid samas ei tohi nõuete kindlakstegemine olla aeganõudev, kuna menetlus hakkaks seeläbi venima. Siinkohal on jällegi oluline roll saneerimisnõustajal, kes analüüsib kõiki võlausaldajate nõudeid ja vajadusel palub lisatõendeid. Kui mõne nõude olemasolu või suurus osutub kaheldavaks, siis on võimalik kasutada kohtu abi, kes saab nõude ning selle suuruse kindlaks määrata või taotleda saneerimismenetluse lõpetamist. (Niklus, 2008, lk 373) Sellegi poolest on saneerimismenetluse üheks probleemiks fabritseeritud nõuded, mida üritatakse varjatult teha ning alati neid ei pruugita tuvastada.

Saneerimismenetluse protsessi algatamiseks on oluline veenda võlausaldajaid, et menetluses rakendatava plaani abiga on võimalik ettevõtte kasumlikkus taastada ning sellisel juhul on ettevõtjal võimalik tasuda enda võlad vastavalt kokkuleppele või isegi täielikult. (Pearce II & DiLullo, 1998, p. 67) Võlausaldajate veenmisel on tõenäoline, et nad annavad saneerimismenetlusele võimaluse ning on koostööaltid saneerimismenetluse protsessi ajal.

Saneerimismenetlus näeb ette ümberkorraldusi äriühingus, milleks tuleb hinnata objektiivselt olukorda ja luua uued strateegilised ideed, mis aitavad jätkata elujõulisena. Ettevõtte saab enda päästmiseks kujundada võlgu ümber, kahjumlikud ettevõtmised lõpetada, vähendada tööjõudu või luua uued ärimudelid, mis võiksid osutada kasumlikuks. Võlausaldajad ei pruugi tagasi saada võlga kogu ulatuses, kuid saneerimismenetluse teel on võimalik saada rohkem tagasi, kui oleks võimalik ettevõtte likvideerimise korral. (Pearce II & DiLullo, 1998, p. 68–69) Võlausaldajatele tuleb ära selgitada, miks võlgniku jaoks on saneerimine parem variant kui pankrot ning kuidas ta suudab selle menetluse vältel maksta rohkem nõudeid tagasi, kui ta suudaks seda pankroti korral. Aus informatsiooni jagamine ja olukorra selgitamine annavad omakorda võlausaldajatele turvatunde ja seejärel on samuti suurem tõenäosus, et võetaksegi vastu otsus hääletada saneerimiskava poolt.

Riiklike maksude maksuhaldur võib kustutada maksuvõla ka võlgade ümberkujundamisel nende vähendamise teel saneerimismenetluses. Pärast saneerimismenetluse algatamist tuleb saneerimisnõustajal ettevõtja nimel koostada saneerimiskava, kus kirjeldatakse täpsemalt, milline võiks ettevõtja jätkusuutlikuse tagamiseks olla võlausaldaja nõude ümberkujundamine. (Kübard & Ambrozevits, 2017, lk 241) Samuti tuleb põhjendada, et kuidas välja pakutud nõude ümberkujundamine oleks kasulik nii ettevõtjale kui ka võlausaldajale endale.

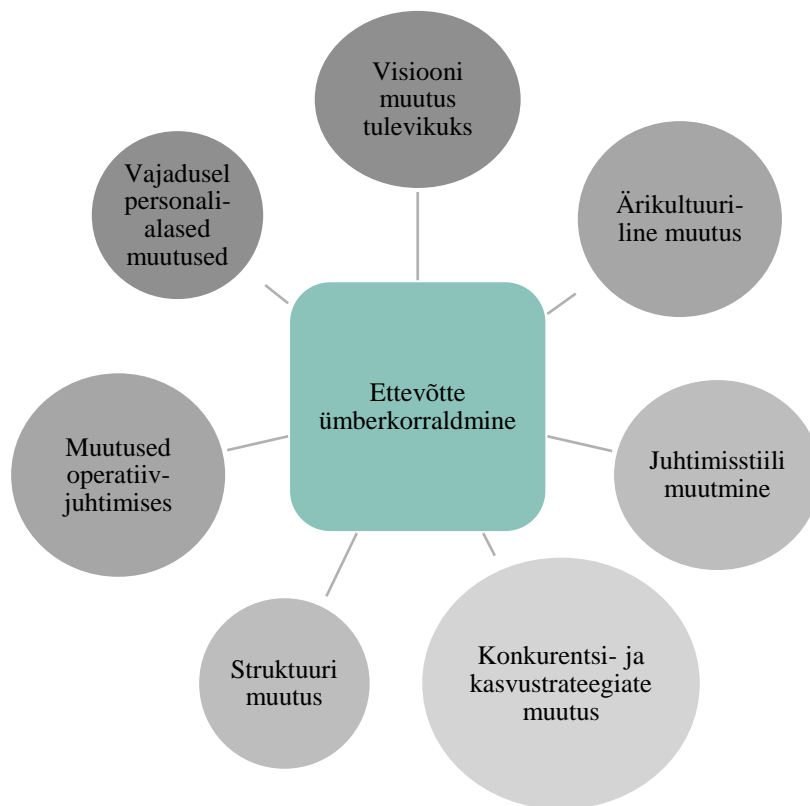
Saneerimismenetluses on liigitatud võlausaldajad kaheks – pandiga tagatud ja pandiga tagamata võlausaldajad. Neil kahel rühmal on erinevad õigused ja huvid. Tagatud võlausaldajate nõuded tagatakse pandiga ehk panditud vara ulatuses eelistatakse nende nõuet teiste nõuete ees. Tagatud võlausaldaja huvid on seotud eelkõige sellega, kas saneerimiskavaga välja töötatud meetmed võivad kuidagi mõjutada pantimist ja kui kasutusele võetavad meetmed mõjutavad kuidagi panditud vara, siis on pandipidajal sellele varale eelisõigus. Kaks rühma ei saa hääletada samas grupis, kuna huvide lahknemisel võib tekkida olukord, kus tagatiseta võlausaldajad teevad panditud vara kohta otsuseid, mis rikuvad pandipidaja huve. Samuti kui plaan ei mõjuta panditud vara, kuid tagatud võlausaldajatel on hääleõigus, siis võivad jällegi nemad kahjustada tagatiseta võlausaldajate huve. (Schihalejev, 2014, p. 161)

Schihalejev (2014, p. 162) märgib, et võlgniku huvide eelistamine saneerimismenetluses on aktsepteeritav, kuid samal ajal tuleb tagada, et ükski võlausaldajate huvi ei oleks tõsiselt rikutud ning samuti peab võlausaldaja omakorda arvestama võlgniku huve, vastasel juhul menetlus ei osutu edukaks ja võlgnik lõpetab maksejõuetuna. Siin tuleb samuti saneerimisnõustajal jälgida, et ei tekiks ühe võlausaldaja eelistamist teisele.

Nõude ümberkujundamine võib olla kohustuste tähtaja pikendamine, rahalise nõude täitmine osamaksetena, võlasumma vähendamine ning kohustuse asendamine juriidilise isiku osa või aktsiaga (Kübard & Ambrozevits, 2017, lk 241). Enamlevinud on kohustuste tähtaja pikendamine, rahalise nõude täitmine osamaksetena ning võlasumma vähendamine. Rahalise nõude täitmist osamaksetena võib ka saneerimismenetluses kujundada ümber, näiteks kui juba on määratletud ettevõtjale osamaksed, siis võib osamaksete aega või summasid samuti ümber kujundada. Riiklike maksude maksuhaldur osaleb saneerimisprotsessis ühena võlausaldajatest, kuid tema nõue on teiste võlausaldajatega võrdne ning maksuhaldur ei ole kuidagi eelistatud seisus nagu ta pole seda ka pankrotimenetluses (Kübard & Ambrozevits, 2017, lk 241).

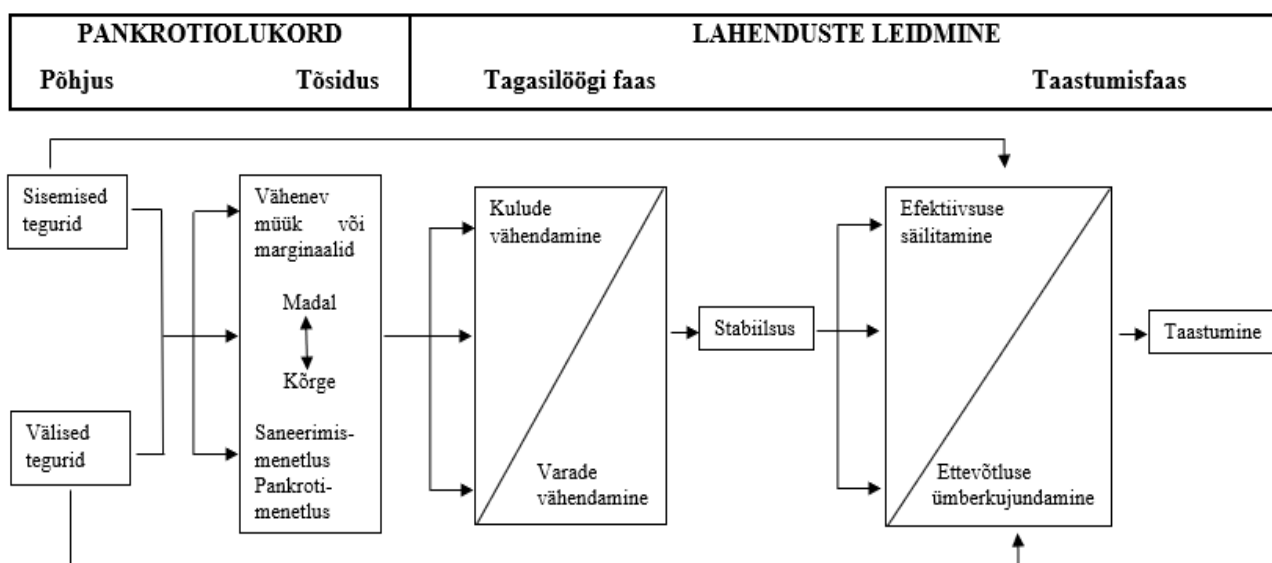
Saneerimismenetluse kasuks otsustamisel peab ettevõtja olema kriitilise meelega ning mõtlema läbi, et kuidas ettevõtet ümber korraldada saaks ning kas ja kuidas seda oleks võimalik saavutada. Ettevõtja peab arvestama, et saneerimismenetluse protsessi tagamiseks oleks vajalikud rahalised vahendid olemas. Lisaks peab arvestama sellega, et kliendid võivad koostööd tegema hakata teiste ettevõtjatega ning võtmepersonal võib otsida turvalisemat tööandjat. Samuti tuleb hoolikalt läbi mõelda, et kas ja millised tegevused katkestada või neid vähendada. Ohukohaks on, et kliendid võivad saneerimismenetluse protsessi segi ajada pankrotimenetlusega ning arvata, et ettevõtte on likvideerimisel ning seejärel otsida endale uued tarnijad. Selle vältimiseks on vajalik kommunikatsioon klientidega, tarnijatega, võlausaldajatega ja töötajatega, et hoida ära selliseid olukordi. (Pearce II & DiLullo, 1998, p. 70)

Ettevõtte ümberkorraldamise põhieesmärk on hoida ära äritegevuse ebaõnnestumine ning saada uuesti konkurentsivõimeliseks, kasumlikkust tõsta ning vajadusel mitmekesistada erinevate strateegiate äriühingu tegevust (Udechukwu, 2012, p. 1) Selle tõttu käsitletakse ka tervendamise protsessis ettevõtte ümberkorraldamist, kuna saneerimise käigus tuleb vaadata üle ärimudel ning teha vastavad muudatused, et lõpetada menetlus edukalt (vt joonis 2).

Joonis 2. Ümberkorraldamine kui korraldatud süsteemne muutus (Khandwalla, 2001)

Ettevõtte ümberkorraldamise jaoks on ka tähtis, et ettevõtja vastaks enda jaoks küsimustele, mis läks valesti ning kuidas ta jõudis sellesse punkti, mille tagajärjel ettevõtte vajab saneerimist. Tuleb analüüsida, et millised olid juba varasemad ohumärgid ning miks neid ei suudetud ennetada. (Pearce II & DiLullo, 1998, p. 70) Tamari (1990, p. 786) tõi välja uuringud, millega on tõestatud, et pankrotioht pole tingitud tavapäraselt ettenägematutest asjaoludest ega vältimatutest toimingutest, vaid on pigem halva juhtimise või valede majanduslike otsuste tagajärg. Ettevõtja peab enda jaoks selgeks mõtlema, mis põhjustas äriühingu raskused, kas sisemised või välised tegurid ning vastavalt leidma sobivad lahendused olukorra parandamiseks (vt joonis 3).

Joonis 3. Ettevõtluse taastamise mudel (Pearce II & DiLullo, 1998)

Saneerimismenetlust saab kasutada pankroti vältimiseks, kui ettevõtte on makseraskustes, kuid elujõuline ning ajutiselt on raskusi finantskohustuste täitmisega. Saneerimisavalduse esitamisega kohtule peatuvad ka võlausaldajate õigused sisse nõuda enda võlga menetluse ajal. Probleem on selles, et paljud saneerimismenetlusega alustavad ettevõtjad on juba lootusetult maksejõuetud ning on ka vastupidiseid olukordi, et pankrotimenetlust alustanud ettevõtted oleks tegelikult elujõulised, kui nad suudaksid enda ajutised raskused ületada. (Laitinen, 2010, p. 167)

Väljastatud on võlausaldajate pahatahtlik saneerimise nurjumine ehk näiteks juhul, kui oluline võlausaldaja ei soovi saneerimises osaleda, kuid tema otsuse aluseks pole majanduslik analüüs, vaid pigem soov võlgnikku kahjustada. Sellise vastutöötamise võimaluse kõrvaldamiseks loodi võlausaldajate poolt vastu võetava saneerimiskava kõrvale alternatiivina saneerimiskava kohtuliku

kinnitamise võimalus ning selleks ei pea kava olema eelnevalt võlausaldajate poolt heaks kiidetud. Saneerimiskava vastuvõtmise nurjumine kellegi pahatahtlikkuse või passiivsuse tulemusena peab olema selgelt läbinähtav, et saaks eelpool kirjeldatud alternatiivi kasutusele võtta. (Niklus, 2008, lk 372)

Pankrot ja saneerimine on ettevõtte jaoks vaieldavad küsimused. Võib juhtuda, et huvide konfliktid ja ebapiisav informatsioon võivad sundida majanduslikult raskustes olevat, kuid elujõulist ettevõtet pankrotimenetluses likvideerima. (Laitinen, 2010, p. 168) Samuti võib juhtuda, et täiesti maksejõuetul ettevõttel lastakse jätkata saneerimismenetlusega (Bergström, *et al.*, 2004, pp. 273–274; Mooradian, 1994, p. 1403). Sellised ebaefektiivsed menetlused võivad põhjustada suuri majanduslikke kahjusid ning need ei ole ettevõtte ühegi huvigrupi jaoks soodsad (Laitinen, 2010, p. 168). Seega on menetluse tõhusus oluline nii ettevõtte kui ka riigi poliitika seisukohalt (Ravid & Sundgren, 1998, p. 29).

Saneerimismenetluseks sobiv ettevõtte peaks teenima kasumit, et edukas saneerimine oleks tõenäolisem. Saneerimismenetluse näol on tegemist kalli protsessiga, kuna kaasatud on palju erinevaid eksperte ning ettevõtja peab seda protsessi ka ise rahastama. Samuti peab võlgnik olema valmis avalikustama kõike, mis puudutab ettevõtte seisukohalt olulisi asju, tegevusi, finantsseisundit ning selle ajalugu. (Hayes, 2000, pp. 6–8) Saneerimismenetluse kallidus saab juba eos takistuseks paljudele ettevõtjatele, kuna üritatakse rahalisi vahendeid kokku, mis põhjustab jälle peamise probleemi – ettevõtjad otsustavad menetluse kasuks liiga hilja, kuna finantsvahendeid ei tahetud panustada õigel ajal menetluse rahastamisse.

Saneerimismenetluses on mitmeid eeliseid. Üheks eeliseks on, et võlausaldajate võla sissenõudmine lõpeb saneerimismenetluse algatamisega koheselt, andes ettevõtjale võimaluse keskenduda äritegevusele ning töötada saneerimiskava jaoks välja plaan, mis aitaks ettevõttel muutuda kasumlikuks. Tagatud laene saab kokkulepete järgselt muuta, näiteks laenuperioodi pikendada või leppides kokku väiksemates intressides. Tagatiseta võlausaldajad on valmis tavaliselt kokkulepet sõlmima, juhul kui neile makstakse rohkem võlga tagasi, kui seda oleks tehtud pankrotimenetluses. (Hayes, 2000, pp. 8–9)

Saneerimiskava esitamine peaks toimuma võimalikult kiiresti ning seejärel saavad võlausaldajad hääletada plaani poolt või selle vastu. Selleks peab andma saneerimiskavaga edasi piisavalt teavet, et võlausaldajad saaksid otsustada. Saneerimiskavaga jaotatakse võlausaldajad rühmadesse ning

selgitatakse, et kui palju plaani kohaselt igäüks enda võlast tagasi saab. Saneerimiskavas selgitatakse samuti seda, et kuidas ettevõtte plaan ellu viiakse, kas nendeks on uued investeeringud, kinnisvara müük, äritegevuse kasumi kaudu või mõni muu lahendus. (Hayes, 2000, pp. 10–11). Kava esitamine ja täitma hakkamine peab olema kiire protsess, kuna ettevõtja vajab saneerimisabinõusid kohe, et ületada suurema tõenäosusega raskused.

Võlausaldajatel on õigus otsustada, kas nõustuda saneerimiskavaga või mitte. Otsuse tegemiseks on kasulik analüüsida olemasolevaid andmeid ja lisaks võlgniku saneerimiskavas esitatud andmeid. Tähelepanu tuleb pöörata avalduse juurde lisatud võlanimekirjale ning plaanile, sest just seal on välja toodud põhjendused, kuidas on ettevõtte jätkusuutlik majandamine pärast saneerimismenetlust tõenäoliselt võimalik. Saneerimiskava tunnustatakse vastuvõetuks, kui seda toetab vähemalt pool võlausaldajatest, kellele kuulub vähemalt kaks kolmandikku kõigist häälest. (Kübard & Ambrozevits, 2017, lk 241) Väga tähtis ongi tähelepanu pöörata saneerimiskavale ning selles esitatud ettepanekutele ning andmetele, kuna tihtipeale ei keskenduta väljatöötatud saneerimiskavale piisavalt, kuigi kõigi osapoolte aktiivne osalus ning huvi aitaks saneerimismenetluse protsessi veelgi tõhusamaks muuta.

Saab järeldada, et saneerimine on oma eesmärgi poolest väga vajalik nii ettevõtjatele kui ka riigile, kuna aitab tagada majanduse stabiilsust riigis. Lisaks on tervendamine väga ettevõtjasõbralik lahendus, kus antakse võimalus ettevõtjal võtta aeg ning saneerimiskavaga tulla välja uute ideede ning äristrateegiatega, selle tulemusena võib ettevõtte uuesti kasumlikuks osutada. Esitatud andmetest nähtub, et kinnitatud saneerimiskavasid on statistika põhjal vähe ning selle parendamiseks tuleb läbi mõelda saneerimismenetluse kitsaskohad ja viia ellu parendused.

Ettevõtja peab saneerimise käigus vaatama üle enda ärimudeli ja vastavalt tegema ümberkorraldused, kuna ilma nendeta ja samamoodi jätkates ei pruugi olla võimalik ettevõtet raskustest välja tuua. Saneerimismenetluse algatamine peaks olema kiire protsess, kuna äriühingul on vaja abi kohe, et ettevõtja ei muutuks täiesti maksejõuetuks. Selle jaoks on oluline ettevõtja, saneerimisnõustaja kui ka võlausaldajate omavaheline tihe teabe vahendamine, et protsess saaks kulgeda kiirelt ning edukalt.

1.2. Probleemid saneerimismenetluses

Saneerimismenetluse rakendamisel praktikas on esinenud mitmeid kitsaskohti, kuid edukate saneerimismenetluste arvu on võimalik kasvatada, kuid eelkõige oleks vajalik parem ja ausam ärikultuuriline keskkond ning õigel ajal tuleb taotleda saneerimist ja mitte lasta äriühingul muutuda püsivalt maksejõuetuks. Ettevõtjad ei tohiks loota ettevõtte raugemisele ning ühtlasi sellele, et keegi ei hakka tegelema juhatuse liikme vastutuse küsimusega. (Varul, 2013, lk 238)

Saneerimismenetlus mõte peaks olema üldisemalt rohkem arusaadavam ka võlausaldajate jaoks, et nad oskaksid näha saneerimises seda poolt, kuidas neil võivad olla paremad võimalused oma nõudeid rahuldada võrreldes likvideeriva pankrotimenetlusega. Kui saneerimismenetluse protsessi kasulik eesmärk ning mõte saaks kõikide osapoolte jaoks selgemaks, siis survestaksid ka võlausaldajad ise võlgniku esitama saneerimistaotlust ning välja töötama saneerimiskava. (Varul, 2013, lk 238) Probleemiks on, et ärikultuuris pole saneerimismenetlus niivõrd positiivsete külgede poolest tuntud ning selles nähakse ikka pigem ettevõtja oskamatus ärikeskkonnas toime tulla. Kuigi võlausaldajad peaksid mõistma seda, et saneerimismenetluse teel võib neil olla suurem tõenäosus saada rohkem enda võlga tagasi, kui seda oleks pankrotimenetluse korral. Samuti on tõenäoline tagada ettevõtete toimimine ning sellega stabiilsem majanduskeskkond.

Saneerimise protsessi veel tõhusamaks muutmiseks on leidnud laiapõhjalist kõlapinda järgmised valdkonnad, mis vajavad järjepidevat läbivaatamist ja efektiivsemaks muutmist: võlausaldajatele protsessi selgitamine, keda saneerimiskava puudutab; võlgnike määratlemine, keda saaks saneerida; viisid, kuidas võlausaldajate nõudeid koheldakse; võlausaldajate gruppide määratlemine; hääletamisreeglid; saneerimiskava sisu; saneerimiskava heakskiitmine ning kohtu poolt kinnitamine, edasikaebamise kord; saneerimiskava muutmine ning tühistamine. (Varul, 2013, lk 241)

Saneerimismenetluse algatamisel teeb kohus selle kohta määruse ning toob välja selle, mis ajaks tuleb koostada saneerimiskava ning kinnitamiseks esitada. Kava koostamise tähtaja pikkus on 60 päeva ja pikendada seda ei saa, kuna on oht, et muidu võidakse saneerimismenetlusega kaasnevaid tagajärgi kurjasti ära kasutada ettevõtja enda huvides. Saneerimismenetluse algatamise tagajärgedeks võivad olla näiteks kohtu- ja täitemenetluste peatamine ning viiviste ja leppetrahvide arvestamise peatumine. (Niklus, 2008, lk 373) Mõningad ettevõtted sisenevadki

saneerimismenetluse, et venitada ettevõtte pankrotimenetlusega ning näiliku saneerimisprotsessi ajal kannavad ettevõtet varadest tühjaks.

Kui raskustes olev ettevõte on sobiv saneerimismenetluseks, siis peaksid võlausaldajad kaaluma oma huvide kaitseks läbi võimalikud muud neid kahjustavad strateegiad, mida võivad võlgnikud kasutada kuritarvitamiseks. Näiteks võivad võlausaldajad saneerimismenetluse teel viivitada ettevõtte likvideerimisega. Samuti on oht, et üritatakse mõndade võlausaldajate võlgadest täielikult vabaks saada või suurest osast vabaneda. Võlausaldajad peaksid keelduma neid kahjustavatest võlgniku nõutavatest eranditest, kuid peaksid samas ka olema avatud erinevatele pakkumistele ning vältima menetluse venimist. Lisaks peaksid võlausaldajad keskenduma saneerimiskavale ning mitte jääma selle suhtes pealiskaudselt ja analüüsima kõiki võlgniku pakutud plaane. Samuti võivad võlausaldajad pakkuda välja endapoolseid lahendusi. (Tatge & Meier, 1990, p. 258) Võlausaldaja ei tohi jääda menetluse protsessiks passiivseks, kuna koostöö ja informatsiooni jagamine on aluseks sellele, et mõlemad osapooled võidaksid menetlusest. Samuti kõikide võlausaldajate aktiivne osavõtt muudab protsessi läbinähtavamaks.

Soovides teha kokkuleppeid võlausaldajatega laenu ning selle tagasimaksmise osas, siis selleks tuleb pidada eraldi läbirääkimisi ning teha vastavad lepingud (Pearce II & DiLullo, 1998, p. 69). Selles seisneb ka oht, et omapoolsete kokkulepetena tehakse eriti soodsad lepingud teatud võlausaldajatega, kus lepingutes esitatakse üks informatsioon ja reaalsuses tegelikult tegutsetakse teisiti, mis tekitab ebasoodsa olukorra teiste võlausaldajate suhtes ja sellega kuritarvitatakse saneerimismenetlust tegutsedes seaduse vastu.

Võlgnik võib saneerimismenetlust ära kasutada ainult selleks, et vältida pankrotimenetluses varade sunniviisilist müüki. Teatud varade puhul on hinnatud, et pankrotimenetluses võidakse nende väärtus hinnata alla kuni 40%, näiteks partnerlusosaluste ja aktsiate puhul ning saneerimismenetluse teel saab hoiduda nii suure allahindlusega varade müügist. (Tatge & Meier, 1990, pp. 255–256) Saneerimismenetluse kuritarvitamise tuvastamiseks peab lähtuma väga normatiivsest otsustamisest, kas tegevus on vastuolus soovitava poliitikaga. Selleks peabki olema normatiivne standard, mis määrab kindlaks nõuetekohase ja ebaõige kasutamise, mis aitab vastuolulist käitumist vähendada. (Eow, 2006, p. 307)

Probleem võlausaldajate rühmade üle kerkib seoses hääletamisega, et kas võtta saneerimiskava vastu või mitte. Saneerimine on ettenähtud meetmete kogumina, mida rakendatakse selleks, et võlgnik saaks üle majanduslikest raskustest. Saneerimiskava on võlgniku jaoks määrava tähtsusega

ja võlgnik võib selleks kasutada erinevaid meetmeid, et manipuleerida hääletage ja mõjutada plaani vastuvõtmist, millega ta omakorda rikub võlausaldajate õigusi ja huve. Hääletamise seaduslikkuse tagamiseks on vaja luua õigustatud võlausaldajate rühmad, kus iga rühma liikmetel on erinevad õigused ja huvid. Seadusandja peaks saneerimisseaduses ette nägema konkreetseid sätteid, mille kohaselt võlgnik peaks hääletamise jaoks moodustama võlausaldajate rühmad, kui võlausaldajad erinevad oma juriidilise staatuse ja majanduslike huvide poolest. (Schihalejev, 2014, pp. 166–167) Erinevate võlausaldajate rühmade tekitamise teel on võimalik minimeerida kuritarvitamist, kuna hääletamine saneerimiskava üle käib rühmade kaupa.

Saneerimismenetluse kuritarvitamine on tõenäoline ettevõtete puhul, mis pole enam elujõulised ning sellisel juhul hakatakse saneerimist ära kasutama vältimatu likvideerimise edasilükkamiseks ning üritatakse varasid n-õ ettevõttest välja kantida, mis muidu oleksid võlausaldajate võlgade katmiseks. Suur probleemkoht on ka see, et pahatahtlikult saneerimismenetluse protsessis olevad ettevõtjad võivad hakata suuremate võlausaldajatega tegema omavahelisi kokkuleppeid ning üritavad selle arvelt saada endale kasu. (Payne, 2018, p. 131) Tähtis on saneerimismenetluse eetilise käitumise, et kontrollitaks erinevaid kokkuleppeid ning järgitud oleks põhimõte, kus samade õigustega võlausaldajat ei koheldaks oluliselt paremini võrreldes teisega.

Maksejõuetusõigusega seotud pankrotimenetluses on üheks suurimaks probleemiks võlgnikega seotud võlausaldajad, kellega on seotud kolm peamist aspekti, mis võivad probleeme tekitada – nõude tõendamine, hääletamine teiste võlausaldajatega üheskoos ja nõude rahuldamine. Võlgniku seotud võlausaldajatel võib tekkida võim võtta vastu olulisi otsuseid ning seeläbi kontrollida menetlust. Regulatsiooni puudulikkuse tõttu peavad pankrotihaldurid nõustuma seotud isiku nõudega, kui nõue on ära tõendatud. (Schihalejev, 2018, p. 63) Sama probleem valitseb ka saneerimismenetluses, kus võlgnikuga seotud võlausaldajad võivad võtta menetluse enda kontrolli alla ja fabritseeritud dokumentidega tõendavad ära enda nõuded, mis omakorda tekitab teistele võlausaldajatele ebavõrdsed tingimused saneerimismenetluses ning lisaks on tegu ilmselge seaduse kuritarvitamisega.

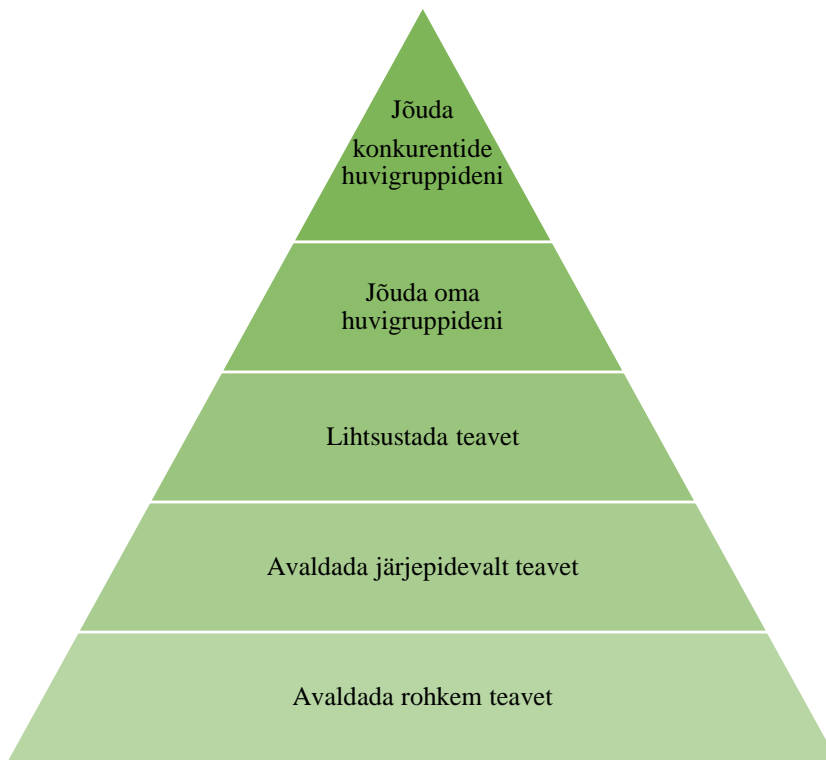
Saneerimiskava kinnitamise hääletus võlausaldajate poolt peab olema täielikult aus ning sobimatult mõjutatud hääletus pole saneerimismenetluses aktsepteeritav. Sellegi poolest esineb juhtumeid, kus on hääletamist ebasobivalt mõjutatud rahaliste stiimulite kaudu ning esineb nõuete kunstlikkust ja võltsimist. Nõude võltsimise teel sageli muudetakse võlausaldaja seaduslikku, õiglast või lepingulist õigust oluliselt. (Trent & Warsco, 2011, p. 38) Nii saneerimismenetluse kui ka kohtuliku

kontroll mängib olulist rolli, et ilmselged fabritseeritud nõuded oleks menetlusest kõrvaldatud. Näiteks elektroonilisel kujul olevate dokumentide puhul on juba nõude õigsuses kaheldav, kui see on loodud või allkirjastatud tagantjärgi.

Võrreldes seotud võlausaldajaid teiste ehk mitteseotud võlausaldajatega, siis on mitmeid nüansse, milles on seotud võlausaldajal eelis. Näiteks saavad nad tõenäolisemalt eelisõiguse olulisele teabele, mis võib põhjustada olukorra, et nad saavad mõjutada teiste võlausaldajate nõuete ümberkujundamise tingimusi ning selle tõttu peaks ka seotud võlausaldajatele olema hääletamiseks omaette rühm. (Schihalejev, 2014, pp. 161–162) Eraldi rühmades hääletamine aitab ära hoida saneerimismenetluse kuritarvitamise seotud võlausaldajate näol, mis on tihtipeale saneerimismenetluses probleemkohaks olnud. Gruppide moodustamisel ei saa siiski lähtuda ainult võlausaldajate huvist, kuna eesmärk on eelkõige võimaldada võlgnikul majanduslike raskuste ületamist ja võlgnik võib moodustada rühmad ise sellisel viisil, kuidas tema arvates võlausaldajad oleksid valmis plaaniga kaasa minema (Schihalejev, 2014, p. 162).

Väikeettevõtjad hoiavad saneerimismenetlusest eemale, kuna tervendamine osutub nende jaoks tihtipeale liiga kalliks, riskantseks, aeganõudvaks ja keeruliseks. Hoolimata kõigest sellest on see ka nende jaoks ainuke alternatiiv pankrotimenetlusele, kui soovitakse oma tegevusega jätkata. (Akerly, 2021, p. 30) Kuigi saneerimismenetlus peaks olema alternatiiviks pankrotimenetlusele ning hoidma stabiilsena riiklikku majanduskeskkonda, andes võlgnikule võimaluse enda ettevõtet tervendada, siis sellegi poolest on näha, et väikeettevõtjate jaoks on tegu kalli menetlusega ja sellest tulenevalt kasutavad seda võimalust pigem ettevõtjad, kellele on nende kaubamärk ja nimi tähtsad.

Saneerimismenetluses on väga tähtsal kohal ettevõtja maine ning sellege seonduvalt informatsiooni nägemata jätmine või vale tõlgendamine, mis ohustab menetluse edukust. Selle probleemi lahendamiseks peaksid ettevõtjad läbi mõtlema, kuidas informatsiooni läbimõeldult edastada ning läbi selle mainet parandada (vt joonis 4). Selleks on loodud viis erinevat etappi, mis algab üldise nõudega avaldada rohkem teavet ja lõpeb sellega, et teabe edastamisega tuleks jõuda konkurentide huvigruppideni. (Dentchev & Heene, 2004, p. 69) Sellest, millise maine võlgnik endast saneerimismenetluse ajal võlausaldajatele kujundab, sõltub ka üleüldine saneerimismenetluse maine. Saneerimisega on meedias tihtipeale rohkem pildis ettevõtjad, kes seda kuritarvitavad, mis on üks põhjused, miks menetluse maine niivõrd halb on, kuna juba eos võlausaldajad kipuvad kahtlustama, et võlgnikul ei pruugi olla parimad kavatsused.

Joonis 4. Maine haldamise etapid (Dentchev & Heene, 2004)

Võlgnikud võivad kasutada ühe kuritarvituse viisina varade väljaviimist ettevõttest, mida hullem on kriis, seda suurem ahvatlus võib tekkida alles olev vara ettevõttest välja viia või vähemalt eelistada ühte võlausaldajat ülejäänutele. Mõni võlgnik planeerib kuritarvitamist juba ette ja tükk aega enne riski võtmist ja võimalikku kriisi hakkab igaks juhuks enda vara peitma, kasutades selleks näiteks variisikuid. Selle olukorra lahendamiseks on reguleeritud tagasivõitmise sätteid. (Havansi, 2008, lk 406) Varade tagasivõitmise tähtajad on seotud saneerimismenetluse kuritarvitamisega, kuna menetlusse võidakse minna eesmärgiga või selle kestel otsustatakse kasutada saneerimismenetlust üksnes sellel eesmärgil, et võimalikult kaua venitada ning saada ajaliselt täis tagasivõitmise tähtajad. Peale tagasivõitmise tähtaegade saabumist on ettevõtte tehtud tühjaks ning pankrotimenetluses pole enam vara, millega saaks katta võlausaldajate nõudeid. Juhatus liikme vastutuse küsimusega ei tegeleta, kuna loetaksegi saneerimismenetlust ebaõnnestunuks ning tegeliku probleemi ehk kuritarvitamisega süvitsi ei minda.

Kokkuvõtvalt võib järeldada, et saneerimismenetluse praktilise poole pealt on esinenud mitmeid erinevaid probleemkohti kui ka ilmselgeid kuritarvituse viise. Oluline aspekt on võlausaldajate arusaam tervendamise vajalikkusest, tagamaks, et nad pooldaksid saneerimist pankrotimenetlusele. Hetkeseisus on suur probleem selles, et saneerimisel pole pigem positiivne maine ja see tekitab

võlausaldajate seas skeptilist suhtumist ning siinkohal mängib suurt rolli saneerimisnõustaja, kes peab olema professionaalne ja suutma jagada piisavalt teavet võlausaldajatele ning selle teel on ka võimalus, et hästi läbimõeldud kava korral tulevad võlausaldajad võlgnikule vastu ning hääletavad saneerimiskava poolt.

Kitsaskohaks on veel seotud isikute nõuded saneerimismenetluses, kus võidakse kahjustada teisi võlausaldajaid, kuna võlgnik ja võlgnikuga seotud võlausaldaja on omavahel teinud eraldi kokkuleppe, mille teel näiteks seotud võlausaldaja nõustub hääletama saneerimiskava poolt ning sellise tagaselja tehtud kokkuleppega mõjutavad teiste võlausaldajate õigusi. Samuti sisenetakse saneerimisse ainult selle eesmärgiga, et venitada likvideerimisega ja kanda varad ettevõttest välja ning oodata tagasivõitmise tähtaegade saabumist ning loodetakse sellele, et juhatuse liikme vastutuse küsimusega ei tegeleta enam hiljem ja ei süübita saneerimismenetluse ebaõnnestumise põhjustesse. Saneerimismenetlus pole küll niivõrd populaarne, kui seda on pankrotimenetlus, kuid kuritarvitamise tõkestamiseks tuleks leida võimalikud parimad lahendused juba praegu, et saneerimismenetluse populaarsuse kasvades ei kasvaks üheskoos selle kuritarvitamine. Saneerimisseaduse eesmärk ei ole tervendada kõiki ettevõtteid, vaid siiski lähtuda reeglist, et menetlusse peaks sisenema võlgnik, kes näeb perspektiivi oma ettevõtte päästmiseks ja on valmis selle nimel töötama.

2. SANEERIMISMENETLUSE KURITARVITAMINE

2.1. Andmete kogumise ja analüüsi meetodika

Selles alapeatükis antakse ülevaade lõputöö raames kasutatud andmete kogumise ja analüüsi meetodikast. Antud lõputöös kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit. Kvalitatiivse uurimistöö eesmärk on tegeliku elu kirjeldamine (Hirsjärvi, *et al.*, 2010, lk 152). Kvalitatiivne uurimisviisi suunitlus on jõuda inimeste kogemuste, arusaamade ja tõlgenduste mõistmisele ning sellist uurimisviisi iseloomustab paindlikkus ning erinevate uuringuetappide segunemine (Laherand, 2008, lk 24). Ekspertintervjuude ja dokumendianalüüsi tulemuste kajastamiseks kasutatakse kvalitatiivset sisuanalüüsi.

Lahenduste välja selgitamiseks viidi läbi intervjuud ekspertidega, teada saamaks nende seisukohti saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamise võimalikest lahendustest. Ekspertintervjuu eesmärk on intervjuuerida inimesi, kes võiksid uurijale pakkuda huvi just selle tõttu, kuna nad on kindla valdkonna eksperdid (Laherand, 2008, lk 199). Ühe andmekogumise meetodina kasutas töö autor intervjuusid, kuna läbi nende oli võimalik saada põhjalikumaid vastuseid isikutelt, kes tunnevad valdkonda laialdaselt.

Intervjuueritavad valiti välja ettekavatsetud valimi põhjal, kuna suunitlus oli sõltuvalt uurimiseesmärgist leida võimalikult laialdaste saneerimisvaldkonna teadmistega küsitletavad. Ekspertintervjuude raames intervjueriti maksejõuetusõigusele spetsialiseerunud juriste, saneerimisnõustajaid ja nõunike. Dokumendianalüüsi raames analüüsiti Riigikohtu lahendeid, maksejõuetuse revisjoni raames koostatud analüüs-kontseptsiooni, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1023 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv), füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõud, saneerimisseadust ning pankrotiseadust.

Sobivate intervjuueritavate leidmisel pöörduiti nende poole e-kirja teel, kus tutvustati ennast, selgitati lõputöö sisu ja seejärel uuriti, et kas nad on pädevad ja valmis osalema intervjuus. Vastajatele anti valida, et kas nad soovivad teha intervjuu kaugteel läbi interneti või vahetult kohtudes. Autor välistas küsimustele kirjalike vastuste andmise, kuna vahetu suhtlus andis võimaluse aruteluks ja vajaduse korral lisaküsimuste esitamiseks. Ülemaailmsest olukorrast

tulenevalt ja distantsilistest vahemaadest sõltuvalt viidi läbi kõik intervjuud interneti vahendusel, kasutades selleks *Microsoft Teams* või *Skype* platvormi.

Intervjuud tehti seitsme eksperdiga, ajavahemikul 15.03–24.03.2021 ja kestvus oli keskmiselt tund aega. Autor ei viinud rohkemate ekspertidega intervjuusid läbi, kuna antud arv intervjuusid näitas ära, et peamised probleemkohad korduvad ning ka eksperdid töid mitmeid kordi välja, et tööle annaks lisandväärtust veel tutvumine saneerimismenetlust hõlmavate dokumentide ja kohtulahenditega. Sellest tulenevalt otsustas autor töö mahust lähtuvalt viia intervjuud läbi seitsme intervjuueeritava ja ning seejärel analüüsida dokumente.

Intervjuud salvestati, küsides selleks vastajate nõusolekut ning hiljem transkribeeriti, kuid lõputöö lisades neid välja ei tooda nende mahukuse tõttu. Intervjuu koosneb 13 küsimusest (lisa 1), kuid vajaduse korral lisanduvad ka täpsustavad küsimused. Intervjuu küsimused puudutavad nii vastajate igapäevatööd, nende seotust saneerimismenetlusega kui ka valdkonnas esinevaid probleeme. Intervjuu ülesehitusel lähtuti loogikast, et üldisematest küsimustest mindi spetsiifilisemaks. Esimesed kolm küsimust olid sissejuhatavad ja üldised, järgnesid kaks küsimust saneerimisseaduse eesmärgi ja muutmist vajavate aspektide kohta ning seejärel 6-10 küsimust keskendusid saneerimismenetluse probleemide ja kuritarvitamise viiside väljaselgitamisele. Küsimused 11-12 keskendusid lahenduste leidmisele ning viimase küsimusena said vastajad soovi korral midagi lisada või täpsustada.

2.2. Dokumentidel põhinevad saneerimismenetluse kitsaskohad

Dokumendianalüüsil põhineva ülevaate saamiseks valiti analüüsimiseks kolm Riigikohtu lahendit, maksejõuetuse revisjoni töögrupi poolt koostatud analüüs-kontseptsiooni, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1023 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv), füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu, saneerimisseadus kui ka pankrotiseadus. Kooskõlas nende dokumentidega tuuakse välja dokumentides kajastatud probleeme.

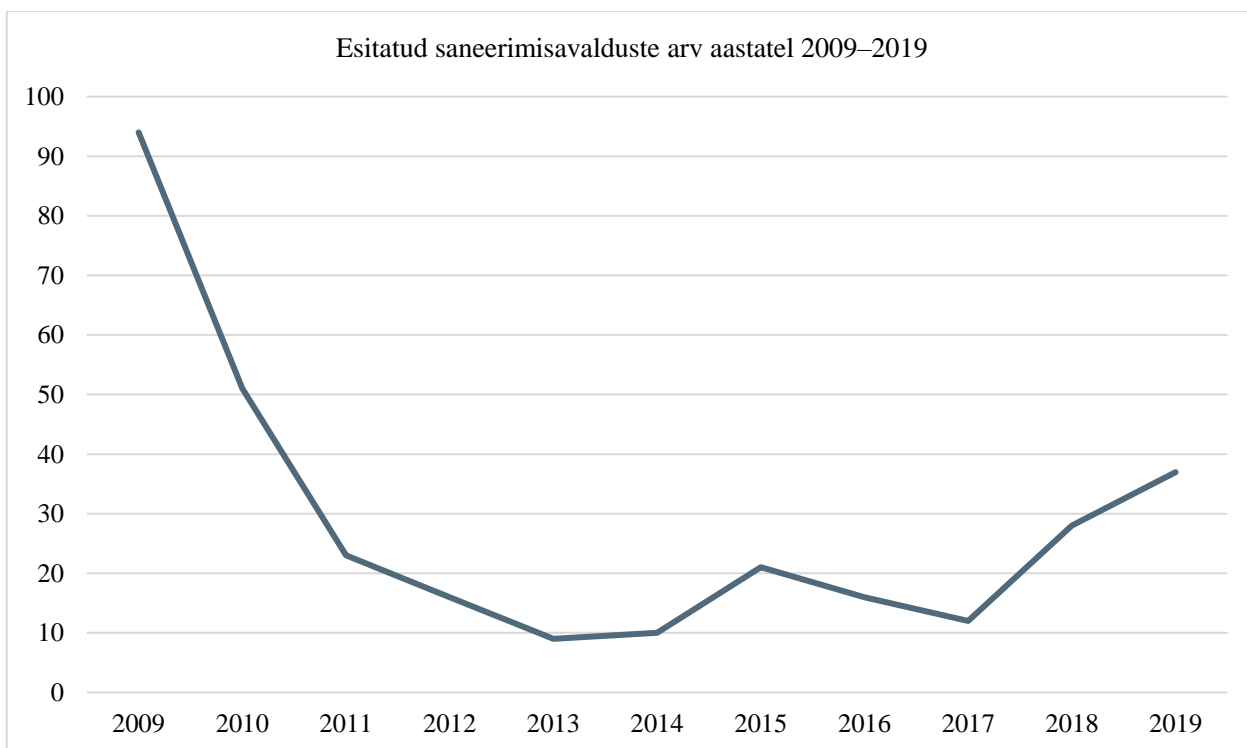
Dokumentide analüüsi paremaks raamistamiseks loodi neli kategooriat – riigikohtu lahendites esitatud seisukohad, direktiivis väljatoodud tingimused, analüüs-kontseptsioonis esitatud ettepanekud ja eelnõus esitatud võimalikud muudatused. Kategooriate loomisel lähtuti dokumentidest, kus käsitletakse saneerimismenetlust ja mis on lähtekohaks võimalikuks saneerimisseaduse parendamiseks.

Tabel 1. Dokumentide põhjal kategooriad ja koodid (autori koostatud)

Kategooriad	Koodid
<p>Kategooria 1</p> <p>Riigikohtu lahendites esitatud seisukohad</p>	<p>Kood 1. Ei eristata seotud isikuid teistest võlausaldajatest</p> <p>Kood 2. Hääletamine iga rühma suhtes eraldi</p> <p>Kood 3. Saneerimisabinõude kasutamine</p> <p>Kood 4. Saneerimiskava täitmise tähtaja põhjendatus</p>
<p>Kategooria 2</p> <p>Direktiivis väljatoodud tingimused</p>	<p>Kood 1. Võlausaldajate rühmade liigitus</p> <p>Kood 2. Vähendada saneerimise kulusid</p> <p>Kood 3. Varajase hoiatamise vahendid</p> <p>Kood 4. Paindlik menetlus</p> <p>Kood 5. Ettevõtjale jääb kontroll saneerimises</p> <p>Kood 6. Täitemeetmete peatamine kõige rohkem kuni neljaks kuuks</p>
<p>Kategooria 3</p> <p>Analüüs-kontseptsioonis esitatud ettepanekud</p>	<p>Kood 1. Seotud võlausaldajatele eraldi rühm</p> <p>Kood 2. Omakapitali omanikud eraldi rühma</p> <p>Kood 3. Saneerimiskava eest vastutab saneerimisnõustaja</p> <p>Kood 4. Ettevõtja kaasaitamiskohustus</p>
<p>Kategooria 4</p> <p>Eelnõus esitatud võimalikud muudatused</p>	<p>Kood 1. Saneerimisvajaduse põhjendamata jätmisel võib kohus keelduda avalduse menetlusse võtmisest</p> <p>Kood 2. Tagasivõitmise tähtaja pikenemine saneerimises</p> <p>Kood 3. Saneerimisavalduse esitamise õigus nii ettevõtjal kui ka võlausaldajal</p> <p>Kood 4. Saneerimismenetluse üleminek vajaduse korral sujuvalt pankrotimenetluseks</p> <p>Kood 5. Pankrotiavalduse käsitlemine sobivuse ning nõusoleku korral saneerimisavaldusena</p> <p>Kood 6. Kinnitatud saneerimiskava muutmine</p>

Eestis on käsil maksejõuetusõiguse revisjon, mis käsitleb samuti saneerimismenetlust ning mille teise etapi raames on loodud maksejõuetuse ekspertidest koosnev töögrupp, kelle poolt on valminud Eesti maksejõuetusmenetluste efektiivsemaks muutmise võimaluste analüüs-kontseptsioon. Analüüs-kontseptsiooni eesmärk muuhulgas on hinnata Eesti saneerimisalast õigusraamistikku, selle toimimist praktikas ja võtta üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1023 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv) sätestatu. (Justiitsministeerium, 2021c) Analüüs-kontseptsioonis on välja toodud saneerimisavalduste esitamiste arv aastatel 2009–2019, mis annab ülevaate saneerimismenetluse populaarsusest aastate lõikes (vt joonis 5). Välja on töötatud samamoodi füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu, millega muuhulgas muudetakse ka saneerimisseadust.

Joonis 5. Esitatud saneerimisavalduste arv aastatel 2009–2019 (Justiitsministeerium, 2021b; autori koostatud)

Esmalt loodi kategooria 1, analüüsimaks Riigikohtu lahendites esitatud seisukohti. Riigikohtu lahendis number 3-2-1-122-09 oli probleem selle üle, et võlgniku suurim võlausaldaja oli enamuosanik, kelle nõude suurus moodustas 70% võlausaldajate kogunõudest. Lõpuks selgus asjaolu, et saneerimisavalduse esitaja on ka enamuosanikust ettevõtte juhatuse liige. Riigikohtu kollegium edastas, et Eesti saneerimisseadus ei erista võlgniku lähikondseid võlausaldajaid ja teisi

võlausaldajaid (kood 1). (Osauingu Loksa Ravikeskus saneerimisavalendus, 2009) Eesti saneerimisseadus sätestab antud hetkel ainult selle, et eraldi rühmas on pandiga tagatud ja pandiga tagamata võlausaldajad, kuid seotud isikud ei pea hääletama samas rühmas. Eelpool kajastatud kirjandusest tuli samuti välja, et seotud isikutel on märkimisväärne eelis teiste võlausaldajate ees ning nad saavad menetlust ja hääletamist mõjutada (vt käesoleva töö lk 19 ja 20), eraldi rühmades hääletamine aitaks ära hoida saneerimismenetluse kuritarvitamist või vähemalt muuta seda keerukamaks. Saneerimisseadus § 21 lg 2 kohaselt ühe rühma moodustavad ühesuguste õigustega võlausaldajad (Saneerimisseadus, 2008). Nendeks on pandiga tagatud ja pandiga tagamata võlausaldajad. Siiski kui oleks soov eraldada ära seotud võlausaldajad, siis tingimuste määratlemiseks võiks lähtuda pankrotiseaduse § 117, kus on sätestatud, kes on võlgniku lähikondsed.

Juriidilisest isikust võlgniku lähikondsed pankrotiseaduse § 117 lg 2 järgi on (Pankrotiseadus, 2003):

- juriidilise isiku juhtorgani liige, likvideerija, prokurist ja raamatupidamise eest vastutav isik;
- juriidilise isiku aktsionär või osanik, kellele kuulub rohkem kui 1/10 aktsiate või osadega määratud häältest;
- juriidilise isiku osanik või liige, kes vastutav võlgniku kohustuste eest täiendavalt oma varaga;
- äriühingu tütarettevõtja ja selle juhtorgani liige;
- füüsiline või juriidiline isik, kellel on võlgnikuga ühine oluline majanduslik huvi.

Lisaks kohtulahendis 3-2-1-164-16 käsitles Riigikohus rühmade teema osas hääletamist ning seal märgiti ära, et kindlasti peab hääletuskvooti (kood 2) iga rühma suhtes eraldi pidama (TERE aktsiaseltsi saneerimiskava kinnitamine, 2017). Seda reguleerib samuti saneerimisseaduse § 24 lg 4, kus on sätestatud, et kava on vastu võetud, kui igas rühmas hääletas saneerimiskava poolt vähemalt pool kõigist ühte rühma kuuluvatest võlausaldajatest, kellele kuulub vähemalt kaks kolmandikku rühmas esindatud häältest (Saneerimisseadus, 2008).

Riigikohtu lahendis number 3-2-1-25-11 on käsitletud olukorda, kus vastuvõtmata saneerimiskava hindamiseks määrati kaks eksperti (Aktsiaseltsi Väätša Agro saneerimisavalendus, 2011). Saneerimisseadus § 30 sätestabki vastuvõtmata saneerimiskava kinnitamise avalduse rahuldamist

ning sellisel juhul määratakse hindamiseks kaks eksperti (Saneerimisseadus, 2008). Antud lahendis taheti suur osa panga nõudest konverteerida jooksvate rahavoogude tasakaalustamiseks avaldaja aktsiakapitali, emiteerides pangale vastavalt aktsiaid (Aktσιαseltsi Väätsa Agro saneerimisavalldus, 2011). Seda on samuti võimalik teha saneerimisseaduse § 22 järgi, mis sätestab nõude ümberkujundamise ja lõikes 1 punktis 4 tuuakse välja, et nõude ümberkujundamine on muu hulgas kohustuse asendamine juriidilise isiku osa või aktsiaga (Saneerimisseadus, 2008).

Pank palus jätta saneerimiskava kinnitamata, kuna tema arvates oli oluliselt tema õigusi rikutud, kuna pandiga tagatud nõue peaks olema eelistatud teiste nõuete suhtes ning teda koheldi nõude vähendamise suhtes samamoodi ebavõrdselt ja lisaks pangal puuduvad eriteadmised, et osaleda saneerimisavallduse avaldaja ettevõtte juhtimises. Toodi välja ka ebamõistlikult pikk saneerimistähtaeg. Lisaks toob kohtu määratud üks ekspertidest välja, et saneerimine ei ole põhjendatud, kuna juba enne saneerimisavallduse esitamist oli avaldaja püsivalt maksejõuetu.

Kolleegium tõi välja, et seaduseandja algne tahe on mitte asendada nõudeid osalusega saneeritavas äriühingus, vaid saneerimismenetluses loodavas uues äriühingus, millele antakse üle saneeritava ettevõtja ettevõtte ümberkujundatavate kohustusteta ning seeläbi antakse saneeritava äriühingu majandustegevus vastavalt nõuete suurusele jaotatava osaluse alusel võlausaldajate kontrolli alla, kes saavad seejärel otsustada ettevõtte majandamise üle. Saneerimiskava 15 aastase täitmise tähtaja kohta võttis Riigikohus seisukoha, et sellist kava tähtaega saaks õigustada ainult pangale täiendava osaluse andmine avaldaja kasumis või täiendavate tagatiste andmine (kood 4).

Samuti tõi kohus välja, et saneerimismenetluse välistab asjaolu, kui mõistlikke saneerimisabinõusid kasutades (kood 3) ei saavutaks võlausaldajate nõuete rahuldamise suhtes paremat tulemust kui ettevõtja pankroti korral ehk saneerimise välistab üksnes püsiv maksejõuetus. (Aktσιαseltsi Väätsa Agro saneerimisavalldus, 2011) Seda toetab ka teooria, mis ütleb, et võimalik on edukate saneerimismenetluste arvu kasvatada ainult siis, kui õigel ajal taotletakse saneerimist ning ei lasta äriühingul muutuda püsivalt maksejõuetuks (vt käesolev töö lk 16).

Kategooria 2 all analüüsiti saneerimise ja maksejõuetuse direktiivis väljatoodud tingimusi ja soovitusi, mida riigid peaksid või võiksid siseriiklikku regulatsiooni võtta. Direktiivis leidis mainimist võlausaldajate rühmade liigitus (kood 1) ning sätestati, et tuleb tagada võlausaldajate võrdne kohtlemine, milleks tuleb lähtuda eraldi rühmadest ning tagatud ja tagamata võlausaldajad peavad jääma alati eraldi rühmadesse, kuid võiks olla võimalik ette näha ka rohkemate rühmade

moodustamist, et haavatavaid võlausaldajaid, nagu töötajad või väiketarnijad, aidata. Samuti tuleb igal juhul tagada, et rühmade moodustamisel arvestatakse kõiki asjaolusid, sealhulgas seotud isikute nõudeid ning kohus või haldusasutus peab rühmade moodustamist kontrollima. Kood 2 all käsitleti saneerimiskulude vähendamist, kuna direktiivis on välja toodud, et vajalik on vähendada saneerimismenetluse kulusid nii võlgnikele kui ka võlausaldajatele ja selleks tuleks hoida menetlus paindlikuna (kood 4). Samuti tuleb luua varajase hoiatamise vahendid (kood 3), mis tagab suurema tõenäosuse maksejõuetuse ärahoidmiseks. (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2019)

Saneerimismenetluse käigus peab võlgnikule endale jääma kontroll oma varade ning igapäevase majandustegevuse üle (kood 5), kuna sellega välditakse olukorda, kus võlgnikud taotleavad saneerimist rahaliste raskuste varajases etapis ja sellega hoitakse ära jällegi üleliigseid kulusid. Võlgniku suhtes tuleks vajadusel täitemeetmed peatada (kood 6), et saneerimiskava läbirääkimiste ajal oleks võimalik majandustegevusega jätkata või vähemalt säilitada ettevõtte vara. Täitemeetmete peatamine võib direktiivi kohaselt hõlmata kõiki võlausaldajaid kui ka suunatud olla ainuüksi teatud võlausaldajatele, kuid võlgniku ja võlausaldajate õiguse õiglaseks tasakaaluks peaks täitemeetmete peatamist kohaldama kõige rohkem kuni neljaks kuuks. (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2019)

Kategooria 3 all toodi välja maksejõuetuse revisjoni raames määratud töörühma analüüs-kontseptsioonis esitatud seisukohad, millest üks oli soovitus kohustuslikus korras moodustada eraldi seotud võlausaldajate rühm (kood 1). Eraldiseisev rühm on oluline, takistamaks võlgnikuga seotud võlausaldajatel allutada tavalisi võlausaldajaid enda kontrollile ja vastupidi. Samuti leidis analüüs-kontseptsioonis mainimist, et omakapitali omanikud moodustaksid eraldi rühma (kood 2), kuna selle mõjul võiks leida rakendamist saneerimisabinõud, mis kaasavad omakapitali omanikke, milleks on näiteks ettevõtte osaluse võõrandamine. Töörühm võttis seisukoha, et saneerimiskava eest peaks vastutama saneerimisnõustaja (kood 3), kuid siinkohal tuleb ära märkida, et kindlasti selle juures jääb tavapärase kaasaaitamiskohustus võlgnikule (kood 4). (Justiitsministeerium, 2021a)

Käsitlust leidis seni väljatöötatud füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu, millega muudetakse muuhulgas saneerimise raamistikke ning selle analüüsimiseks loodi kategooria 4. Hetkel sätestatakse eelnõus, et kui saneerimisvajadus jäetakse põhjendamata, siis lisandub kohtule õigus keelduda avalduse menetlusse võtmisest (kood 1). Sellega tahetakse ära hoida pealiskaudseks jäävad avaldused, mis ei näita selgesõnaliselt ära, miks ja kuidas saneerimine aitaks võlgnikul oma

majanduslikku olukorda parendada. Samuti on plaanis sätestada tagasivõitmise tähtaja pikenedamine saneerimismenetluses (kood 2), kuna sellega hoitakse ära üks suurim kitsaskoht, kus menetlusse siseneti ainult selleks, et viia vara ettevõttest välja ja viivitati nii kaua, kuni tagasivõitmise tähtajad saabusid. Plaanitava muudatusega sätestatakse, et saneerimismenetluse algatamisel pikeneb pankrotiseaduse ja täitemenetluse seadustikus sätestatud tehingu või muu toiminguga tagasivõitmise tähtaeg aja võrra, mis kestab saneerimismenetluse algatamisest kuni saneerimismenetluse lõppemiseni. Seejuures märgitakse ära, et tähtajad ei pikene enam kui 8 aastani ajutise halduri nimetamisest või täitemenetluse seadustikus nimetatud tagasivõitmise tähtaegade algusest. (Justiitsministeerium, 2021b)

Eelnõuga plaanitakse anda õigus esitada saneerimisavaldus ka võlausaldajal (kood 3), kuid siiski peab võlgnik ise andma enda nõusoleku saneerimismenetluse algatamiseks, vastasel juhul menetlust ei alustata. See peaks tagama suurema teadlikuse saneerimise võimalikkusest ja hoidma ära seda olukorda, kus ettevõtja viimase piirini ootab saneerimise algatamisega ja saab signaali selleks juba varem võlausaldajalt. Samuti soovitakse paremini ära reguleerida sujuv ühelt menetluselt teise üleminek ehk kui selgub, et ettevõtja on püsivalt maksejõuetu, siis teeb kohus ettepaneku algatada pankrotimenetlus (kood 4) ja nõusoleku korral käsitletakse saneerimisavaldust pankrotiavaldusena. Vastupidiselt jällegi, kui kohus leiab pankrotiavaldust läbi vaadates, et võlgnik ei ole maksejõuetu ja saneerimise eeldused on täidetud, siis teeb ettepaneku algatada saneerimismenetlus ja võlgniku nõusoleku korral käsitletakse pankrotiavaldust saneerimisavaldusena (kood 5). Selline regulatsioon peaks tagama efektiivsuse ja ära hoidma olukordi, kus saneerimismenetlust viiakse pikalt läbi, kuigi juba alguses polnud tõenäosust seda edukalt lõpetada ja jällegi andma võimaluse ettevõtjatele, kes ise ei osanud aimata või ei olnud teadlikud ettevõtte tervendamise võimalusest, kuid kelle puhul tõenäosus edukaks saneerimiseks on olemas. (Justiitsministeerium, 2021b)

Kood 6 all on analüüsitud kinnitatud saneerimiskava muutmist. Eelnõus on välja pakutud täiendada saneerimisseadust § 50¹ lõikega 1, mis sätestaks, et kohus saab õiguse muuta saneerimiskava saneerimisnõustaja või ettevõtja taotlusel ning võlausaldaja nõusolekul, kelle õigusi muudatus puudutab. Võlausaldaja nõusolek ei ole vajalik, kui muudatusega ei kahjustata võlausaldaja huve või õigusi. (Justiitsministeerium, 2021b)

2.3. Ekspertintervjuude tulemused

Antud peatükis selgitatakse saneerimismenetluse ekspertide arvamusi selle probleemkohtadest ning võimalikest lahendustest kuritarvitamise tõkestamiseks. Intervjuuks oli koostatud 13 küsimust (lisa 1), millele lisandusid arutelu käigus vajadusel lisaküsimused. Küsimuste eesmärgiga sooviti ära määratleda, et millised on vastajate tööülesanded ja kuidas nad on seotud saneerimismenetlusega ning ekspertide abil sooviti piiritleda menetluses esinevaid kitsaskohti ning välja tuua võimalikud lahendused. Kuna intervjuueeritavad jäävad anonüümseks, siis tuuakse välja ainult intervjuueeritavate ametinimetused (lisa 2). Intervjuueeritavate vastused koondati kokku ning nendele vastavalt koostas autor koodid ja seejärel kategooriad. Kodeerimise ja kategooriatesse grupeerimise tulemusena moodustati 8 kategooriat, mis on esitatud lisa 3.

Kategooria 1 all paluti intervjuueeritavatel kirjeldada probleeme, mis võivad saneerimismenetluses praegusel hetkel tekkida ja uuriti, et kas need probleemid on korduvad. Kõik vastajad olid ühel meelel, et need on korduvad (kood 1) ja tuli välja mitmeid erinevaid praktikas esinenud probleeme. Toodi välja, et kohati soovitakse kustutada suur osa põhinõudest ära (kood 2) ning selle tõttu läheb saneerimismenetluse mõte kaduma ja tegu oleks sisuliselt justkui pankrotimenetlusega. Üks intervjuueeritavatest tõi välja: „Üks asi saneerimisseaduses on ka see, mis ei pruugi algse eesmärgiga kokku minna, et sisuliselt saneerimismenetlus annab võimaluse kirjutada korstnasse põhimõtteliselt 99,9% nõudest. Tegelikult saneerimise eesmärk on ikkagi selles, et ettevõtte oleks jätkusuutlik ja ettevõtte suudaks ka tulevikus võimalikult suures osas võlausaldajate nõudeid täita.“

Kõik vastajad nõustusid üksmeelselt, et erinevate võimalike vaidluste näol võib tekkida kunstlik menetluse venitamine (kood 3). Probleemkohtadena toodi välja ka valeandmete esitamine juhatuse liikmete poolt (kood 4), saneerimisseaduse lakoonilisus (kood 5), kohtude poolt saneerimisseaduses sätestatud tähtaegade ületamist (kood 6) ning nende suurt koormust (kood 7) ja määramatu ekspertide toimetamise aega (kood 16), mis peaks olema ära piiritletud menetluse venituse vältimiseks. Samuti nimetati jooksvate maksukohustustega tekkivaid probleeme, et ettevõtja peaks neid ikkagi tasuma, kuid ta jääb saneerimise ajal ikkagi ka jooksvate kohustustega hätta.

Rõhutati korduvalt, et probleemiks on tagasivõitmiste tähtajad (kood 8) ja saneerimismenetluse ärakasutamine nende ületamiseks ning toodi välja vastajate seas saneerimismenetluse üldist renomeed (kood 9), mis on negatiivse kuvandiga. Üks intervjuueeritavatest selgitas järgnevalt:

„Konkurentsituatsioon kõige nõrgem koht saneerimismenetluse on halb renomee. Ja see halb renomee tuleb minu meelest ühest aspektist – selleks on saneerimisseaduse ja pankrotiseaduse kooskõla puudumine, mis võimaldab saneerimisseadust kasutada kattevarjuna võlausaldajaid kahjustavate tehingute tegemisel.“ Halb kuvand on just karitarvituste tõttu ning meedia rõhutab samuti menetlusi, kus pole saneerimismenetlust eesmärgipäraselt kasutatud (vt käesoleva töö lk 20 ja 21). Sellest tulenevalt ongi aja jooksul kuvand järjest enam negatiivsemaks muutunud ja võlausaldajad ei pruugi suhtuda optimistlikult, kui nad kuulevad võlgniku sisenemisest saneerimismenetlusesse. See võib olla üks põhjuseid, miks saneerimismenetlust niivõrd vähe kasutatakse ja nende vähest kasutamist tõid intervjuueeritavad ka välja. Lisaks võib seda põhjustada veel see, et menetlus on kulukas (kood 11) ning mainiti, et ettevõtjad üsna sageli ei ole saneerimismenetluse võimalusest isegi teadlikud mitte (kood 15). Üks vastaja tõi välja veel järgmise: *„Ma arvan, et majanduskeskond on selline, mis soosib seda, et saneerimist võiks rohkem tulla ja peakski kuritegevust ennetama juba ennatlikult. Täna me oleme pigem seal, kus tegeletakse nende tagajärgedega. Kui saneerimist oleks võimalik vähem kuritarvitada, siis see looks saneerimisest ka rohkem positiivsemat kuvandit.“*

Vastajad tõid välja saneerimismenetluse ühte n-ö klassikalisemat probleemi, milleks on liiga hiline saneerimismenetlusesse sisenemine (kood 12). Saneerima ei pea kindlasti igat ettevõtet, vaid oluline on sobivate ettevõtete saneerimine ehk ettevõtted, kes ei ole veel maksejõetud (vt käesoleva töö lk 7 ja 8). Tänapäeval seisame probleemi ees, kus võlgnikud üritavad viimse hetkeni ise hakkama saada ja saneerimismenetluse kasuks otsustades on tihtipeale lootusetult hilja. Probleemkohana toodi välja üldiselt saneerimisvõimaluse teadlikust, mainiti, et ettevõtjad ei olegi sellisest võimalusest teadlikud. Arutelude käigus tuli ka välja, et võlgniku ja võlausaldaja huvid ei ole tasakaalus, mis vajaks parandamist, et ei eelistataks üht teisele. Kindlasti peaks saneerimiskava ka kohe täitma hakkama (kood 17) ning mitte sellega viivitama ja peatama selle täitmist erinevate vaidluste ajal, kuna ettevõtja vajab raskuste ületamiseks saneerimiskavas esitatud meetmeid kohe, et hoida ära kriitilisem olukord.

Järgnevalt uuriti vastajate arvamust praeguse saneerimisseaduse eesmärgipärasuse kohta ja vastused koondati kategooria 2 alla. Vastajate arvamused jagunesid erinevalt. Toodi välja, et saneerimisseadus on õiguslikult hea seadus (kood 5) ning pigem eesmärki täitev (kood 4), kuid tuleks liikuda menetlusliku poole parendamise suunas. Samuti mainiti, et osaliselt saneerimisseadus ikkagi oma eesmärki täidab (kood 1), kuna puhtalt selle seaduse väljatöötamisega

on selline võimalus tekitatud, kuid praktikas on mitmeid probleeme (kood 2), mis vajavad parendamist. Lisaks mainiti, et saneerimisseaduse meetmed kattuvad maksukorralduse seaduse omadega (kood 3) ajatamise koha pealt ning selle tõttu võib saneerimisseaduse eesmärk ja vajadus jääda küsitavaks.

Kategooria 3 all uuriti, et mis aspektide koha pealt täpsemalt saneerimisseadus muutmist vajaks. Toodi välja, et seotud isikute nõudeid oleks vaja täpsemalt reguleerida (kood 1). Mainimist leidis nõuete ümberkujundamise teematika (kood 2) ja vastaja ütles selle koha pealt: „*Sealhulgas nõuete ümberkujundamise teematika vajaks muutmist, praegu seadus ei ütle milliseid nõudeid saab ümber kujundada. Riigikohus on öelnud, et reeglina saab ümber kujundada nõudeid, mis on muutunud saneerimismenetluse algatamise ajal sissenõutavaks, see on ka jällegi selline üsna jäik lähenemine, et kui sa algatad selle menetluse ja sul on mingid sissenõutavaks muutunud nõuded ning selle aja jooksul, kui sa midagi valmistad ette ja sul on paljude koostööpartneritega ettevõtte, siis on sul juba uus ports nõudeid muutunud sissenõutavaks ja neid sa justkui ei või panna. See on hästi kunstlik ja jäik eristamine.*“ Leiti, et kindlasti vajaks seadus muutmist tagasivõitmise regulatsiooni koha pealt (kood 4), kuna tegemist on ühe enamlevinud viisiga, mida üritatakse saneerimismenetluses kuritarvitamise eesmärgiga enda kasuks pöörata. Samuti vastati, et vaidluste võimalusi tuleks reguleerida (kood 5), et iga vaidlusega poleks võimalik menetlust kunstlikult venitada ja tuleks luua dünaamilised moodused saneerimiskava muutmiseks (kood 3), et selle muutmise oleks teatud tingimustel menetluse kestel võimalik ning kaoks ära selline jäik suhtumine, kus näiteks tahetakse muuta väikest detaili kavas, mis võib puududa ainult ühte võlausaldajat, kes on sellega nõus, aga seda ei saa teha üksnes sellel põhjusel, et seadus ei näe seda ette.

Järgnevalt keskenduti sellele, et millised on saneerimismenetluse kuritarvitamise viisid ning loodi selle põhjal kategooria 4. Vastajad tõid välja, et võlgnikuga seotud võlausaldajate nõuded (kood 1) on väga problemaatiline. Üks vastaja tõi välja: „*Saneerimismenetlus on sellise iseloomuga, et võlausaldajad, saneerimisenõustaja ja kohus üldiselt ei saa tegeleda nõuete põhjendatuse kontrolliga, näiteks pankrotimenetluses läbivad nõuded teatud sellise kontrolli. Saneerimismenetluses seda ei ole, mis tõttu võivad tekkida seotud isikutega seoses n-ö libanõuded või konstrueeritud nõuded. Seda võib näha ühe kuritarvitusena.*“ Nende puhul võibki küsitavaks muutuda nõude tõendamise ja võib esineda erinevaid konstrueeritud nõudeid (kood 2), lisaks saavad mõjutada oluliselt hääletamist (vt käesoleva töö lk 18 ja 19). Sellega seondult võivad nad saada võimu saneerimismenetluse üle ja langetada olulisi otsuseid, mis võivad kahjustada teisi

võlausaldajaid. Toodi välja likvideeriva pankrotimenetluse edasilükkamist läbi saneerimismenetluse (kood 3), kus ettevõtjad hakkavadki menetlusega venitama erinevatelt põhjustel (kood 4), näiteks üritatakse varade väljaviimiseks võita aega (kood 5) ja eelpool mainitud tagasivõitmise tähtsust ületada. Mõni võlgnik võib hakata juba enne saneerimismenetlusse sisenemist oma varasid peitma (vt käesoleva töö lk 20 ja 21).

Järgmisena uuriti kategooria 5 all, millised peaksid olema võlausaldajate rühmad saneerimismenetluses. Üks vastajatest ütles järgnevalt: „*Seotud isikute mõttes seda otsustusõiguse piiramise vajadust on olnud tunda küll, aga keerukas on see, et seotud isikute ring võib olla selline ebamäärane.*“ Lisaks leiti, et seotud isikute eraldi rühma panek tekitaks kohtuvaidluseid juurde (kood 2), mis omakorda hakkaks menetlust jällegi venitama, mida peaks ära hoidma, kuna saneerimismenetlus oma olemuselt peaks olema lühike ja kiire. Samuti leiti, et praegune rühmade regulatsioon ei ole probleemiks (kood 3) ja muutmist ei vaja ning seotud isikute rühma tekitamine praktikas ei töötaks (kood 4), kuna hakatakse enda seotust varjama. Kuid üks vastaja tõi seoses seotud isikute eraldi rühma tekitamisega välja: „*See on ikkagi üks samm selle poole, et muuta seda kuritarvitamist keerulisemaks vähemalt.*“ Ning mainiti ära, et asjakohasuse korral (kood 5) võiks näha ette seda, et lähikondsed oleks ühes rühmas. Lisaks leiab füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõuga muutmist asjaolu, et omakapitali hoidjad hakkavad olema omaette rühmas (kood 6).

Seejärel loodi kategooria 6 ning sooviti vastajatelt teada, et mis on nende arvates saneerimismenetluse protsessi kõige nõrgim koht üleüldse. Nimetati suure miinusena võlgniku hoiatamise mehhanismi puudust (kood 1), mis aitaks varem langetada otsust saneerimismenetluse kasuks ning hoida ära olukorda, et sinna sisenetakse liiga hilja. Üks vastaja märkis: „*On olukorrad, kus minnakse saneerimisse, kui ettevõtte peaks tegelikult pankroti välja kuulutama ja see maksejõuetus tegelikuses ei ole nii ajutine ehk saneerimismenetlust algatatakse liiga hilja.*“ Toodi välja kohtusüsteemi ülekoormatust (kood 2), jäikust kava muutmise osas (kood 3), halba renomeed (kood 4) ning saneerimismenetluse kasutamist ainult pankrotimenetluse edasilükkamiseks (kood 7). Muu hulgas nimetati saneerimisnõustaja ja võlgniku omavahelist informatsiooni liikuvust problemaatiliseks (kood 5) ja saneerimisnõustajate venitamist teavitamisega kohtule, kui on ilmnunud, et võlgnik on maksejõetu (kood 6).

Kategooria 7 all uuriti saneerimisnõustaja võimaliku suurema rolli üle menetluses. Mitmed vastajad tõid välja, et lõplik otsustusõigus peaks jääma võlgnikule endale (kood 1) ja samuti juhtis

üks vastaja tähelepanu sellele, et täielikult saneerimisnõustajale seda vasutust panna ei saa, kuna ainuüksi direktiivist tuleneb nõue, et ettevõtjal peab jääma käsutusõigus varale ja igapäevase majandustegevuse üle (kood 5). Samas pooldati ka seda, et vara müügi osas võiks saneerimisnõustajal olla rohkem kontrolli ning vastutust (kood 2), et vältida varade välja viimist ettevõttest. Kaks vastajat leidsid, et vastutus peaks kindlasti jääma võlgnikule endale (kood 4) ja kedagi teist vastutust kandma panna ei saa.

Viimaseks paluti välja pakkuda lahendused saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamiseks ja üleüldiste probleemide lahendamiseks ning selle põhjal loodi kategooria 8. Lahendusena pakuti, et tuleks välja töötata ettevõtja varajase hoiatamise mehhanism (kood 1) ja piirata osaliselt seotud isikute hääleõigust (kood 2). Samuti märgiti, et tuleks vältida liigset nõuete kustutamist (kood 3), mis kaotab ära saneerimismenetluse mõtte. Üks vastajatest tõi välja: „*Nõuete liigse kustutamise vältimiseks tuleb panna mingid printsiibid ja kujundada kohtupraktikat nii, et saneerimine oleks oma olemuselt saneerimine, mitte võla kustutamine.*“ Lahendusena mainiti ka seda, et juhatuse liikmeid tuleks rohkem vastutusele võtta (kood 4), sätestada ajalised kriteeriumid kava täitma hakkamiseks (kood 5), ettevõtja teadlikkuse tõstmine saneerimismenetluse olemusest (kood 7) ja selle võimalustest. Saneerimiskavade muutmise paindlikus vajaks teistsugust reguleerimist (kood 9), kuna hetkeseisus võib võlausaldaja isegi muudatusega nõus olla ning see muutus võibki puudutada ainult seda ühte võlausaldajat, kuid seaduslikult pole võimalik saneerimiskavas muutust sisse viia. Samuti toodi tähtsa aspektina välja saneerimisnõustajate kvaliteedi olulisust (kood 8) ja saneerimisnõustaja võimalikku suuremat kontrollivõimalust võlgniku tegevuse üle (kood 11). Menetluse algatamise kohtulik kontroll peaks vastajate arvates oluliselt tugevam olema (kood 10) ning menetlus tuleks kiiresti lõpetada, kui ilmneb kava täitmise suutmatust (kood 6), lisaks mainiti, et kohtud peaksid tegutsema operatiivsemalt (kood 12). Toodi välja ka seda, et nõuete maksmata asumise ja tasumise tähtajad peaks olema reguleeritud (kood 13), et poleks võimalik teha selliseid saneerimiskavasid, kus nõuet hakatakse täitma alles mitmeid aastaid hiljem ning siis ka toimuksid maksed kord aastas. Muutmist vajaks aspekt, et tagasivõitmise tähtajad peatuksid saneerimismenetluse ajaks (kood 14) ja eeldatavasti füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu raames seda muudetakse. Lisaks vajaks muutmist ja füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu raames leiab muutmist tagasivõitmiste tähtajad, mis saneerimismenetluses sisenedes ettevõtja jaoks pikenevad.

Võib järeldada, et reguleerides saneerimisseadus välja pakutud lahenduste ja väljatoodud probleemide põhjal, siis oleks võimalik saneerimismenetluse kuritarvitamist rohkem minimeerida ning selle saavutamisel muutuks menetlusse suhtumine rohkem positiivsemaks ning oleks saavutatav ka eesmärk, kus enim ettevõtjad kaaluvad läbi saneerimisvõimalused ning ei sisene esmajoonel pankrotimenetlusse. Selleks peaks järgima ikkagi rühmade lahususe põhimõtet ning võiks kaaluda ka seotud isikute eraldi rühma paigutamist, kuigi osad intervjueritavad leidsid, et see ei täidaks eesmärki ning seotust hakatakse varjama rohkem, osa vastajaid jällegi leidis, et see raskendaks võlgnike võimalikku menetluse kuritarvitamist, kuna nad peaksid rohkem vaeva nägema seotuse varjamisega. Seotud isikute eraldamisel tuleks lähtuda pankrotiseaduse §-st 117, kus on nimetatud, keda loetakse võlgniku lähikondseteks.

Lisaks toodi välja seda, et saneerimismenetluse algatamisel peaks olema kohtulik kontroll tugevam, et tekiks vähem selliseid olukordi, kus menetlusse sisenevad maksejõuetud võlgnikud, kelle puhul oleks tegelikult pankrotimenetlus ainuõige lahendus. Seaduse eelnõus on küll välja toodud, et menetluste vahel liikumine muutub lihtsamaks, kuid ikkagi peaks maksejõuetud äriühingud juba alguses välistama saneerimise võimalusest. Samuti toodi välja, et palju probleeme on tekitanud tagasivõitmise tähtajad, kuid need on seaduse eelnõus välja toodud ning hetkeseisus on öeldud, et tagasivõitmise tähtajad saneerimismenetluse ajaks peatatakse. See välistab olukorra, kus ettevõtja siseneb saneerimismenetlusse ainult selleks, et selle vältel viia ettevõttest vara välja ja ületada tagasivõitmise tähtajad ning hiljem pääseda vastutusest, kuna näilikult on jäetud mulje, et menetluse kasutamine oli heas usus ning arvati, et ettevõtet suudetakse päästa.

Leidis arutlust ka saneerimisnõustaja suurema rolli võimalikkus. Siinkohal olid vastajad erinevatel meeltel. Osad leidsid, et saneerimisnõustajal võiks olla suurem roll ning ta võiks saada ka otsustada teatud asjade üle (nt vara müük), teised jällegi leidsid, et saneerimisnõustaja ei pruugi pädev olla otsustamiseks spetsiifilise ärivaldkonna efektiivsete juhtimisotsuste langetamiseks ning lõplik sõna võiks jääda ikkagi ettevõtjale endale. Seda toetab ka direktiiv, kus on väljatoodud, et ettevõtjal peab jääma käsutusõigus varale ja igapäevase majandustegevuse üle. Lahendusena toodi välja seda, et võiks luua ettevõtjate varajase hoiatamise mehhanismi, mille teel saaks rõhutada seda, et ettevõtte näitajad viitavad makseraskustele ning tõsta teadlikust saneerimismenetluse võimalikusest, kuna rõhutati seda, et tihtipeale ettevõtjad ei olegi saneerimismenetluse olemasolust teadlikud. Lisaks korduvalt mainiti, et vajalik oleks kohtude operatiivsem tegutsemine, kuna vastasel juhul hakkavad menetlused venima ning saneerimine peakski olema oma olemuselt kiire

protsess, kuna võlgnikul on seda abi kohe vaja, et mitte muutuda maksejõuetuks. Sellest tulenevalt võib tekkida ka olukord, kus võlgnik otsustas heauskselt saneerimismenetluse kasuks, kuid protsessi venimisega on olukord raskenenud ning võlgnik otsustab menetluse vältel seda kuritarvitada. Üldjoontes võib järeldada, et kui saneerimismenetluse probleemkohad leiaksid parenduse ja kuritarvitamine väheneks, siis muutuks üldine stigma menetluse suhtes positiivsemaks ja kasvaks ka menetluste arv, mis ongi üldiseks eesmärgiks, et ettevõtjad kaaluksid eelkõige saneerimist ja üritaksid enda makseraskused ületada.

2.4. Järeldused ja ettepanekud

Lõputöö peamiseks uurimisküsimuseks oli: „Kuidas tõkestada saneerimismenetluse kuritarvitamist?“. Uurimisprobleemi lahendamiseks ning töö piiritlemiseks kirjeldati täpsemalt saneerimismenetlust ja selle eesmärki, saneerimismenetluse kuritarvitamise võimalikkust maksukohustustest vabanemiseks, vaadeldi Euroopa Liidu, Riigikohtu ja maksejõuetuse õiguse töörühmas käsitletud probleeme ning antud alapeatükis täidetakse viimane uurimisküsimus ning tuuakse välja selgunud võimalikud lahendused saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamiseks.

Läbiviidud dokumendianalüüsi ja intervjuude tulemusena selgus, et üks suurimaid kitsaskohti on tagasivõitmise tähtajad. Saneerimismenetlust kuritarvitati sel viisil, et viidi menetluse ajal äriühingust varad välja ja venitati menetlusega nii kaua, kuni tagasivõitmise tähtajad saabusid ning likvideerivas pankrotimenetluses polnud enam vara, millega tasumata võlausaldajate nõudeid oleks mingil määral saanud katta. Eelnimetatud probleemi tõid kõik intervjuueeritavad välja ning dokumendianalüüsist selgus, et eelnõuga seda reguleeritakse ja saneerimismenetluse algatamisel pikeneb tagasivõitmise tähtaeg aja võrra, mis kestab saneerimismenetluse algatamisest kuni saneerimismenetluse lõppemiseni, kuid mitte enam kui 8 aastani ajutise halduri nimetamisest (Justiitsministeerium, 2021b).

Intervjuudes kui ka direktiivis mainiti, et tuleks luua varajane ettevõtjate hoiatamise mehhanism, vältimaks peamist menetluste ebaõnnestumise põhjust – ettevõtjad sisenevad saneerimismenetlusesse liiga hilja. Eelnõus teavitamise mehhanismi otseselt ei käsitleta, kuid sobiva lahenduse välja töötades oleks võimalik sellega vähendada ettevõtjate teadmatust saneerimismenetluse olemasolust.

Käsitleti ka intervjuudes kui ka dokumentides võlausaldajaga seotud isikuid. Intervjuude käigus arutleti seotud isikutele eraldi rühma moodustamist. Oli neid, kes suhtusid sellesse skeptilisemalt, arvates, et eraldi rühm ei täidaks eesmärki ja lahendusi kuritarvitamiseks leitakse vaatamata eraldi seisvale rühmale. Samas leiti, et eraldi seotud isikute rühm oleks üks variant, kuidas seda teha keerulisemaks ning võlgnikud peaksid seotust hakkama varjama ning selle tõttu on võimalus, et mõned võlgnikud võivad loobuda ainuüksi kuritarvitamise mõttest, kuna seotuse varjamine võlausaldajate vahel oleks raskendatud. Samuti tuleks kuritarvituse tuvastamisel suhtuda tõsisemalt juhatuse liikme vastutuse küsimusse, kuna intervjuudes toodi välja, et juhatuse liikme vastutusega tegeletakse vähe ja võib eeldada, et sellele ka menetluse kuritarvitajad loodavad.

Ettevõtte tervendamise protsessis ei tohiks esineda liigset nõuete kustutamist ning siinkohal peavad kohtud jälgima, et vastavalt olukorrale kustutakse võlgasid mõistlikul ja ainuüksi vajalikul määral. Vastasel juhul tekib olukord, kus ärikeskkonnas tekib võlgnikel suur eelis ja küsitavaks muutub saneerimise stigma, mis pole niigi hetkeseisus kuigivõrd positiivne, kuid kohtu poolt võlgade ja nende kustutamise suurem kontroll aitaks läbipaistva menetluse põhimõttele kaasa ning võlausaldajate suhtumine saneerimismenetlusse muutuks positiivsemaks.

Kindlasti tuleb ka täpsemalt ära reguleerida nõuete maksmata asumise ja tasumise tähtsust, vältimaks olukordi, kus tehakse ebasoodsaid lepinguid ja saneerimismenetlus veniks ebamõistlikult pikaks. Siinkohal on tähtis aspekt saneerimisnõustajate kvaliteet, kes seda jälgiks ja sellise sisuga kavatsid üheskoos võlgnikuga ei koostaks.

Lõputöö eesmärk, saneerimismenetluse kuritarvitamisega kaasnevate probleemide välja selgitamine ning võimalike lahenduste leidmine, sai täidetud ning selgus, et üldjoontes on saneerimismenetlus hea võimalus, aitamaks raskustes olevaid ettevõtjaid ja hoida riigi majandust stabiilsemana, kuid praktikas on esinenud probleeme ja kuritarvitamist ning eelpool väljatoodud lahenduste põhjal seaduse reguleerimine aitaks saneerimismenetluse kuritarvitamist tõkestada.

KOKKUVÕTE

Saneerimismenetlus on loodud eesmärgiga, luua likvideerivale pankrotimenetlusele, mis lõpetaks ettevõtte tegevuse, alternatiivne võimalus võlgniku jaoks raskest olukorrast välja tulla. Seadusliku alusena annab võlgnikele selleks võimaluse väljatöötatud saneerimisseadus. Sellegi poolest on näha mitmeid probleeme ja kuritarvitamise viise ning lõputöös käsitletaksegi saneerimismenetluse probleemkohti ning kuritarvitamist. Saneerimismenetluse probleemide tuvastamine ning lahenduste leidmine on oluline ausa ärikeskkonna säilimiseks, kus kõikidele oleks võrdsed tingimused seadusest tulenevalt ning neid kasutatakse ka eesmärgipäraselt.

Lõputöö teema aktuaalsus tuleneb sellest, et 2019. aastal võeti Euroopa Liidus vastu saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv, mis käsitleb muuhulgas saneerimise raamistikke ja saneerimismenetluse tõhususe suurendamise meetmeid (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2019). Lisaks on ka Justiitsministeeriumi 2018–2021 arengukavas üheks eesmärgiks maksejõuetusõiguse kaasajastamine, sealhulgas saneerimise õiguslik toetamine (Justiitsministeerium, lk 10). Saneerimismenetluse probleemide ja kuritarvituste viiside väljaselgitamiseks on oluline probleemkohad piiritleda ja koondada.

Lõputöö uurimisprobleemiks oli järgmine küsimus: „Kuidas tõkestada saneerimismenetluse kuritarvitamist?“. Sellest tulenevalt oli lõputöö eesmärgiks välja selgitada saneerimismenetluse võimalikud kuritarvitamise viisid maksukohustustest vabanemiseks ning pakkuda välja lahendused, kuidas neid ära hoida või olukorda parendada.

Esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade saneerimismenetlusest töötades läbi õigusakte ning erialast kirjandust ja tuua välja saneerimismenetluse kitsaskohad. Saneerimismenetluse kasutatavus ei ole küll niivõrd suur kui pankrotimenetluse puhul, kuid juba on näha, et seda üritatakse kuritarvitada. Saneerimist soovitakse rohkem ettevõtjate seas hinda viia ning vältimaks seda, et koos menetluse kasutajate arvuga kasvab ka kuritarvitamine, siis selleks tuleb seda juba praegu ennetada.

Teiseks uurimisülesandeks oli analüüsida, kuidas on käsitletud saneerimismenetlusega seotud probleeme kohtupraktikas, direktiivis ja maksejõuetuse õiguse tööühma analüüs-kontseptsioonis. Dokumendianalüüsist välja tulnud probleemid puudutasid peamiselt järgmisi teemasid: rühmade moodustamine ning võlgnikuga seotud isikute eraldamise vajadus, saneerimiskava tähtaega,

ettevõtte sisenemist menetlusse maksejõuetuna, nõuete ümberkujundamist, rühmade moodustamise võimalik mõju kava kinnitamisele, võlausaldajate ebavõrdne kohtlemine ja saneerimiskava muutmise võimalikkust.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli analüüsida ekspertide hinnanguid saneerimismenetlusele üleüldiselt ja selles esinevatele probleemidele. Ekspertid olid üldiselt arvamusel, et saneerimismenetlusega on loodud küll alternatiivne võimalus pankrotimenetluse, kuid praktikas on esinenud palju kitsaskohti ja kuritarvitamisi, mis vajaks paremat regulatsiooni, et saneerimismenetluse halb renomee ei mõjutaks võlausaldajate arvamust kohe menetluse algfaasis ning sellesse suhtutatakse ikkagi täie tõsidusega ja töötatakse üheskoos võlgniku ettevõtluse päästmise nimel.

Neljandaks uurimisülesandeks oli sünteesida teooriat, ekspertintervjuusid ja dokumendianalüüsi tulemusi ning teha järeldusi ja ettepanekuid saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamiseks. Kõige enam tuli välja rühmade moodustamist saneerimismenetluses, mis tagab võlausaldajate võrdsema kohtlemise ja sellest tulenevalt leiti, et seotud isikud võiks olla omaette rühmas, kuigi kuritarvitust ainuüksi see täiesti ära ei hoia, aga aitab muuta seda raskemaks ning seeläbi õõnestada. Samuti on tähtis peatada saneerimismenetluse ajaks tagasivõitmise tähtaega pikenedamine, vältimaks olukorda, kus menetlusse sisenetakse ainult sellel põhjusel, et pankrotimenetlusega viivitada, välja viia saneerimise ajal ettevõtte varad ning ületada venitamise tagasivõitmise tähtajad. Parendamiseks olukorda, kus menetlusse sisenetakse liiga hilja, tuleks luua ettevõtja varajase hoiatamise mehhanism.

Lõputöös püstitatud eesmärk sai täidetud ja püstitatud uurimisküsimused leidsid vastuse. Edaspidi soovitatakse uurida saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamist rahvusvaheliselt, et mis lahendusi on erinevad riigid välja töötanud selle tõkestamiseks. Lisaks on saneerimismenetlust soovituslik uurida mõne aasta pärast uuesti, kuna antud lõputöö koostamise hetkel oli käsil maksejõuetuse revisjon, mille käigus otsiti lahendusi muuhulgas saneerimisseaduse paremaks muutmiseks ning sellest tulenevalt saab välja selgitada, kas ja kuidas on vähenenud saneerimismenetluse kuritarvitamine peale muudatuste jõustumist.

SUMMARY

The reorganisation procedure is designed to provide an alternative to the winding-up bankruptcy procedure, which would put an end to a company's activities, as a way out of a difficult situation for the debtor. To this end, the lawmakers in Estonia have developed the Reorganisation Act, which gives debtors a legal basis for this possibility. Even so, a number of problems and abuses can be identified, and the thesis will address the problems and abuses of the reorganisation procedure. Identifying the problems of reorganisation proceedings and finding solutions to them is essential to maintaining a fair business environment where everyone is on a level playing field under the law and is used for the purpose intended.

The title of the thesis is "Possibilities to Prevent Abuse of Reorganisation Proceedings". Thesis is written in Estonian language and has 51 pages with 3 annex. 35 literature sources have been used and to all of them have been referred in the text.

The thesis is topical because in 2019 the European Union adopted the Reorganisation and Insolvency Directive, which, among other things, deals with reorganisation frameworks and measures to increase the efficiency of reorganisation proceedings. In addition, one of the objectives of the Ministry of Justice's 2018-2021 development plan is the modernisation of insolvency law, including legal support for reorganisation. In order to identify problems and abuses in the reorganisation process, it is important to identify and focus on problem areas.

While the use of reorganisation proceedings is not as high as for bankruptcy proceedings, there are already signs of attempts to abuse them. There is a desire to increase the uptake of reorganisation among businesses and, in order to prevent abuse from increasing with the number of users, it is necessary to prevent it now. The main problems are the use of the reorganisation procedure to delay bankruptcy proceedings, to remove assets from the company and to overrun recovery deadlines. The creation of contrived claims by creditors linked to debtors and thereby harming the interests of other creditors is also a problem.

Grouping in reorganisation proceedings was repeatedly mentioned as a possible solution to ensure a more equal treatment of creditors, and consequently it was felt that connected persons could be in a separate group, although this alone would not prevent abuse completely, but would help to make it more difficult and thus undermine it. It is also important to suspend the time limits for

recovery for the duration of the reorganisation procedure, in order to avoid a situation in which proceedings are entered into for the sole purpose of delaying the bankruptcy proceedings, disposing of the company's assets during the reorganisation and exceeding the time limits for recovery by procrastination.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Akerly, B. W., 2021. Small-Business Restructuring Revisited in Light of the Small Business Reorganization Act of 2019. *Journal of Financial Service Professionals*, 75(1), pp. 29–35.

Aktsiaseltsi Väätša Agro saneerimisavaldu (2011) 3-2-1-25-11.

Bergström, C., Eisenberg, T. & Sundgren, S., 2004. On the Design of Efficient Priority Rules for Secured Creditors: Empirical Evidence from A Change in Law. *European Journal of Law and Economics*, 18(3), pp. 273–297.

Dentchev, N. & Heene, A., 2004. Managing the reputation of restructuring corporations: Send the right signal to the right stakeholder. *Journal of Public Affairs*, 4(1), pp. 56–72.

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (EL) 2019/1023, 20. juuni 2019, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid, ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv).

Havansi, E., 2008. Tagasivõitmine ja teised võlausaldajate kaitsevahendid maksejõuetusõiguses – Soome vaatepunkt. *Juridica*, 2008/6, lk 406–414.

Hayes, M. J., 2000. Formulating and Confirming a Chapter 11 Plan of Reorganization. *Journal of Legal Advocacy & Practice*, 2, pp. 5–31.

Justiitsministeerium, 2021a. *Eesti maksejõuetusmenetluste efektiivsemaks muutmise võimaluste analüüs*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/analuus-kontseptsioon.pdf> [Kasutatud 27.03.2021].

Justiitsministeerium, 2021b. *Füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/fe389bab-a085-4d03-b5c5-fb5b962853f9#bszSXD8L> [Kasutatud 03.05.2021].

Justiitsministeerium, 2021c. *Maksejõuetusõiguse revisjon*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.just.ee/et/eesmargid-tegevused/oiguspoliitika/parem-oigusloome/maksejouetusoiiguse-revisjon> [Kasutatud 27.03.2021].

Justiitsministeerium. *Justiitsministeeriumi valitsemisala arengukava aastateks 2018–2021*.

[Võrgumaterjal] Leitav:

https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/justiitsministeeriumi_arengukava_2018-2021.pdf

[Kasutatud 31.10.2020].

Khandwalla, P. N., 2001. Creative Restructuring. *Vikalpa*, 26(1), pp. 3–18.

Kliestik, T., Valaskova, K., Lazaroiu, G., Kovacova, M. & Vrbka, J., 2020. Remaining Financially Healthy and Competitive: The Role of Financial Predictors. *Journal of Competitiveness*, 12(1), pp. 74–92.

Kübard, K. & Ambrozevits, K., 2017. Maksuhalduri diskretsiooniõigus versus riigiabi. *Juridica*, 2017/4, lk 232–245.

Lagerspetz, M., 2017. *Ühiskonna uurimise meetodid*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus.

Laherand, M.-L., 2008. *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.

Laitinen, E. K., 2010. Assessing viability of Finnish reorganization and bankruptcy firms. *European Journal of Law and Economics*, 31(2), pp. 167–198.

Lukason, O. & Urbanik, A., 2013. Why Reorganization of Firms Fails: Evidence from Estonia. *Estonian Discussions on Economic Policy*, 21(1), pp. 73–84.

Manavald, P., 2005. Likvideeriva pankrotimenetluse alternatiivid maksejõuetuse tingimustes. *Juridica*, 2005/2, lk 123–132.

Mooradian, R. M., 1994. The Effect of Bankruptcy Protection on Investment: Chapter 11 as a Screening Device. *The Journal of Finance*, 49(4), pp. 1403–1430.

Niklus, I., 2008. Saneerimisseaduse eelnõust. *Juridica*, 2008/6, lk 369–376.

Osaiühingu Loksa Ravikeskus saneerimisavaldus (2009) 3-2-1-122-09.

Pankrotiseadus (2003) RT I, 06.05.2020, 23.

Payne, J., 2018. The Role of the Court in Debt Restructuring. *The Cambridge Law Journal*, 77(1), pp. 124–150.

Pearce II, J. A. & DiLullo, S. A., 1998. When a strategic plan includes bankruptcy. *Business Horizons*, 41(5), pp. 67–73.

Riigikantselei. *Eesti maksejõuetusmenetluste efektiivsemaks muutmise võimaluste analüüs*.

[Võrgumaterjal] Leitav: https://www.riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/uuringud/eesti_maksejouetusmenetluste_efektiivsemaks_muutmise_voimaluste_analuusi_loppraport.pdf [Kasutatud 31.10.2020].

Saneerimisseadus (2008) RT I, 26.06.2017, 35.

Schihalejev, M., 2014. Formation of Creditor Groups in Reorganisation Proceedings: Does Estonia Need a Better Regulation? *Juridica International*, 21, pp. 159–167.

Schihalejev, M., 2018. Restrictions on the participation of debtor-related creditors in bankruptcy proceedings: Is there a need for a new approach in Estonian law? *International Comparative Jurisprudence*, 4(1), pp. 52–65.

Tamari, M., 1990. Ethical Issues in Bankruptcy: A Jewish Perspective. *Journal of Business Ethics*, 9(10), pp. 785–789.

Tatge, D. B. & Meier, D. D., 1990. Creditors' Strategies in Individual Bankruptcy Cases Under Chapter 11. *Commercial Law Journal*, 95(3), pp. 255–289.

TERE aktsiaseltsi saneerimiskava kinnitamine (2017) 3-2-1-164-16.

Trent, S. E. & Warsco, M. A., 2011. Buying Votes in Chapter 11. *American Bankruptcy Institute Journal*, 30(1), pp. 38–39, 61.

Udechukwu, C., 2012. Holding companies and corporate restructuring. *International Financial Law Review*, pp. 1–3.

Varul, P., 2013. Maksejõuetusõiguse areng Eestis. *Juridica*, 2013/4, lk 234–241.

Lisa 1. Ekspertintervjuude küsimused

1. Mis on Teie igapäevased tööülesanded?
2. Milline on Teie kokkupuude saneerimismenetlusega igapäeva töös?
3. Millised probleemid esinevad praegu saneerimismenetluses ning kas samu probleeme esineb korduvalt?
4. Kas Teie arvates saneerimisseadus täidab oma eesmärgi?
5. Kas saneerimisseadus vajaks muutmist ning kui jah, siis milliste aspektide koha pealt?
6. Tooge välja palun peamised põhjused, kuidas ja miks on saneerimismenetluse kuritarvitamine võimalik?
7. Kas olete kokku puutunud oma tööülesannetes saneerimismenetluse kuritarvitamisega? Kui jah, siis palun põhjendage kuidas.
8. Mitu ja millised peaks olema võlausaldajate rühmad, et vältida saneerimismenetluse kuritarvitamist?
9. Kas Teie arvates peaksid võlgnikuga seotud võlausaldajad hääletama samuti omaette rühmas vältimaks saneerimismenetluse kuritarvitamist?
10. Milline on Teie arvates saneerimismenetluse kogu protsessi nõrgim koht ja miks?
11. Kas saneerimisnõustajal peaks olema laialdasemad võimalused otsustamiseks saneerimismenetluse protsessi ajal ettevõtte käekäigu üle? Kui jah, siis palun põhjendage, millised võimalused võiks saneerimisnõustajal olla.
12. Millised on võimalikud lahendused saneerimismenetluse kuritarvitamise tõkestamiseks?
13. Kas Teil on midagi lisada?

Lisa 2. Intervjuude andmed

Tabel 2. Intervjueeritavate töökoht või ametinimetus ja tööülesannete seotus saneerimismenetlusega (autori koostatud)

Intervjueeritav	Ametinimetus	Tööülesanded	Toimumise koht	Kuupäev
Intervjueeritav 1	Jurist	Esindamine erinevates tsiviilasjades, maksejõutusmenetlustes, halduskohtumenetlustes ja kriminaalasjades. Piiriülese koostöö tegemine ning esindamine erinevatel konverentsidel ja Euroopa Liidu ekspert töögruppide koosolekutel. Lisaks haldusmenetluste läbi viimine (eelkõige vastutusmenetlused) ja seisukoha kaitsmine kohtus.	Microsoft Teams	15.03.2021
Intervjueeritav 2	Vandeadvokaat	Maksejõetusküsimustega tegelemine, nõustamine saneerimis- ja pankrotimenetlustes. Majandusvaidlustega tegelemine, näiteks osanike või aktsionäride vahelised vaidlused. Samuti kuulub tööülesannete hulka patendivaidlustega tegelemine ja muud kompleksemad tsiviilvaidlused. Lisaks koostöö teiste büroo valdkondadega ja klientide esindamine kohtumenetlustes.	Microsoft Teams	16.03.2021
Intervjueeritav 3	Vandeadvokaat	Tööülesanded jagunevad laias laastus kaheks – õigustöö ja büroo Baltikumi tegevuse koordineerimine ja rahvuvaheliste suhete juhtimine. Era-, äri- ja pankrotiõiguse ekspert, kes esindab kliente nii kohtus kui ka nõustab tehingute sõlmimisel.	Microsoft Teams	18.03.2021

Intervjueeritav 4	Jurist	Tööülesanneteks on tegelemine tsiviilkohtumenetlustega, kriminaalkohtumenetlustega, vastutusmenetlustega, pankrotimenetlustega, saneerimismenetlustega ning võlgade ümberkujundamise menetlustega.	Skype	19.03.2021
Intervjueeritav 5	Peajurist	Ülesandeks on juhtida tiimi, kes tegelevad tsiviilkohtumenetlustega, kriminaalkohtumenetlustega, vastutusmenetlustega, pankrotimenetlustega, saneerimismenetlustega ning võlgade ümberkujundamise menetlustega.	Skype	19.03.2021
Intervjueeritav 6	Nõunik	Tegelemine oma valdkonna õigusloomega, mis hõlmab nii õiguslike muudatuste tegemist, nende varasemat analüüsi ning menetlust Riigikogus ja vastavalt selgitustaotlustele vastamist. Tööülesanded hõlmavad rahvusvaheliste organisatsioonide küsimustele vastamist. Lisaks maksejõuetuse revisjoni n-õ taustajõud.	Microsoft Teams	24.03.2021
Intervjueeritav 7	Nõunik	Tegelemine oma valdkonna õigusloomega, mis hõlmab nii õiguslike muudatuste tegemist, nende varasemat analüüsi ning menetlust Riigikogus ja vastavalt selgitustaotlustele vastamist. Tööülesanded hõlmavad rahvusvaheliste organisatsioonide küsimustele vastamist. Kitsamalt keskendunud maksejõuetuse revisjonile.	Microsoft Teams	24.03.2021

Lisa 3. Intervjuude kategooriad ja koodid

Tabel 3. Ekspertintervjuude kategooriad ja koodid (autori koostatud)

Kategooriad	Koodid
<p>Kategooria 1</p> <p>Probleemid praegu saneerimismenetluses ja probleemide korduvus</p>	<p>Kood 1. Probleemid korduvad</p> <p>Kood 2. Kohati liigne võlgade kustutamine</p> <p>Kood 3. Kunstlik menetluse venitamine vaidlustega</p> <p>Kood 4. Valeandmete esitamine juhatuse liikmete poolt</p> <p>Kood 5. Saneerimisseaduse lakoonilisus</p> <p>Kood 6. Kohtud ei pea kinni saneerimisseaduses sätestatud tähtaegadest</p> <p>Kood 7. Kohtudel suur koormus</p> <p>Kood 8. Tagasivõitmise tähtajad ei peatu saneerimismenetluse ajaks</p> <p>Kood 9. Saneerimismenetluse renomee</p> <p>Kood 10. Jooksvad maksukohustused</p> <p>Kood 11. Saneerimismenetlus on kulukas</p> <p>Kood 12. Liiga hiline saneerimismenetlusesse sisenemine</p> <p>Kood 13. Võlgniku ja võlausaldaja huvid ei ole tasakaalus</p> <p>Kood 14. Saneerimismenetluse vähene kasutamine</p> <p>Kood 15. Saneerimismenetluse olemasolust ei olda teadlikud</p> <p>Kood 16. Määramatu ekspertide toimingute aeg</p> <p>Kood 17. Kava ei hakata kohe täitma</p>
<p>Kategooria 2</p> <p>Praeguse saneerimisseaduse eesmärgipärasus</p>	<p>Kood 1. Osaliselt täidab eesmärki</p> <p>Kood 2. Saneerimisseaduse puhul praktikas mitmeid probleeme</p> <p>Kood 3. Maksukorralduse seaduses juba meetmed olemas</p> <p>Kood 4. Pigem eesmärki hästi täitev</p> <p>Kood 5. Õiguslikult on tegu hea seadusega ning liigutakse menetlusliku parendamise suunas</p>
<p>Kategooria 3</p> <p>Saneerimisseaduses muutmist vajavad aspektid</p>	<p>Kood 1. Seotud isikute nõuded</p> <p>Kood 2. Nõuete ümberkujundamise temaatika</p>

	<p>Kood 3. Dünaamilised moodused saneerimiskava muutmiseks</p> <p>Kood 4. Tagasivõitmise regulatsiooni kohta pealt</p> <p>Kood 5. Vaidluste võimalusi reguleerida</p> <p>Kood 6. Võlausaldajatele võimalus esitada saneerimisavaldus</p>
<p>Kategooria 4</p> <p>Saneerimismenetluse kuritarvitamise viisid</p>	<p>Kood 1. Võlgnikuga seotud võlausaldajate nõuded</p> <p>Kood 2. Konstrueeritud nõuded</p> <p>Kood 3. Pankroti edasilükkamine läbi saneerimise</p> <p>Kood 4. Saneerimismenetluse venitamine</p> <p>Kood 5. Varade väljaviimine ettevõttest</p>
<p>Kategooria 5</p> <p>Võlausaldajate rühmade muutus</p>	<p>Kood 1. Seotud isikute eraldamise vajadust on näha</p> <p>Kood 2. Seotud isikute eraldi rühma panek tekitab kohtuvaidluseid juurde</p> <p>Kood 3. Praegune rühmade regulatsioon ei ole probleemiks</p> <p>Kood 4. Seotud isikute rühma tekitamine praktikas ei töötaks</p> <p>Kood 5. Asjakohasuse korral lähikondsed omaette rühma</p> <p>Kood 6. Omakapitali hoidjad omaette rühma</p>
<p>Kategooria 6</p> <p>Saneerimismenetluse protsessi nõrgimad kohad</p>	<p>Kood 1. Võlgniku hoiatamise mehhanismi puudumine</p> <p>Kood 2. Kohtusüsteemi ülekoormatus</p> <p>Kood 3. Saneerimismenetluse paindlikus kava muutmise osas</p> <p>Kood 4. Halb renomee</p> <p>Kood 5. Saneerimisnõustaja ja võlgniku omavaheline suhtlus ja informatsiooni liikuvus</p> <p>Kood 6. Saneerimisnõustaja vastutus teavitada kohtut maksejõuetust võlgnikust ja mitte venitada sellega</p> <p>Kood 7. Pankrotimenetluse edasilükkamine saneerimise teel</p>
<p>Kategooria 7</p> <p>Saneerimisnõustaja võimalik suurem roll menetluses</p>	<p>Kood 1. Otsustusõigus peaks jääma ettevõtjale</p> <p>Kood 2. Vara müügi osas rohkem vastutust saneerimisnõustajale</p> <p>Kood 3. Saneerimisnõustajale suurema vastutuse andmisest oleks mingil määral abi</p>

	<p>Kood 4. Vastutus võlgnikul endal</p> <p>Kood 5. Direktiivist tuleneb ettevõtja käsutusõigus</p>
<p>Kategooria 8</p> <p>Lahendused saneerimismenetluse kuritarvitamisele / probleemidele</p>	<p>Kood 1. Varajane ettevõtja hoiatamine</p> <p>Kood 2. Seotud isikute hääleõiguse piiramine</p> <p>Kood 3. Vältida liigset nõuete kustutamist</p> <p>Kood 4. Juhatuse liikme vastutusele võtmine</p> <p>Kood 5. Ajalised kriteeriumid kava täitma hakkamiseks</p> <p>Kood 6. Menetluse kiire lõpetamine ilmnedes kava täitmise suutmatusest</p> <p>Kood 7. Ettevõtjate teadlikkuse tõstmine</p> <p>Kood 8. Saneerimisnõustajate kvaliteedi olulisus</p> <p>Kood 9. Saneerimiskava muutmise paindlikus</p> <p>Kood 10. Menetluse algatamise kohtulik kontroll tugevam</p> <p>Kood 11. Saneerimisnõustajale suurem kontroll</p> <p>Kood 12. Kohtude sisulisem ja operatiivsem tegutsemine</p> <p>Kood 13. Nõuete maksmata asumise ja tasumise tähtajad</p> <p>Kood 14. Tagasivõitmise tähtaegade peatumine saneerimise ajal</p>